

SKT. KJELDS KVARTER NORD ET KVARTER I BEVÆGELSE

ANSØGNING OM OMRÅDEFORNYELSE

Københavns Kommune 2009

UDKAST

6. nov. 2009

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Københavns Kommune søger Indenrigs- og Socialministeriet om reservation af støtte til to områdefornyelser på Ydre Østerbro i henholdsvis Skt. Kjelds Kvarter Nord og Skt. Kjelds Kvarter Syd. Temaet for områdefornyelserne er 'sundhed og bevægelse'. Indsatser og projekter vil derfor centrere sig om at skabe et sundt og aktivt kvarter.

De to kvarterer er karakteriserede ved en række fælles problemstillinger, der går på tværs af kvartererne. Flere indsatsområder i de to områdefornyelser er som følge heraf tænkt sammen, ligesom det er intentionen at organisere områdefornyelserne i ét fælles sekretariat, der koordinerer indsatserne med respekt for, at det er to områdefornyelser.

Udover de to områdefornyelser søger Københavns Kommune Indenrigs- og Socialministeriet om støtte til særlige forsøgsindsatser i forbindelse med begge områdefornyelser. Flere af kapitlerne i de to ansøgninger er derfor fælles. Begge ansøgninger indledes med en kort fælles motivation for udvælgelsen af Ydre Østerbro, samt et afsnit om potentialer for Skt. Kjelds Plads, der er lokaliseret som naturligt bindeled mellem de to kvarterer. Herudover er afsnittene 'At tænke byrum og sundhed sammen', 'Sundhed i et socialt og mentalt perspektiv', og kapitlerne 'Nye inddragelsesmetoder' og 'Rammer for områdefornyelsen' ens i de to ansøgninger.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

RESUMÉ	4
1. MOTIVATION	6
1.1. Sundhed og bevægelse	7
1.2. Fysisk genopretning og social forebyggelse	8
1.3. En særlig udviklingsindsats i Skt. Kjelds Kvarter	8
2. SKT. KJELDS PLADS	10
2.1. Aktive gadeforløb på tværs af Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd	12
3. SKT. KJELDS KVARTER NORD	14
3.1. Mere gang i kvarteret	16
3.2. Pladsen, der inviterer til bevægelse, ophold og leg	18
3.3. Boliger med mangler	19
3.4. At tænke byrum og sundhed sammen	20
4. ERHVERV	22
4.1. En integration af erhvervsliv og byliv	22
5. BEBOERNE OG DET SOCIALE LIV I SKT. KJELDS KVARTER NORD	23
5.1. Samarbejde med kvarterets almene boligorganisationer	23
5.2. Kildevældsskolen - en kilde til integration	27
5.3. Sundhed i et socialt og mentalt perspektiv	27
6. DESIGNEDE NETVÆRK TIL NYE FORMER FOR BORGERINDDRAGELSE	29
7. RAMMER FOR OMRÅDEFORNYELSERNE	31
6.1. Organisering	31
6.2. Forankring	31
6.3. Evaluering	32
6.4. Foreløbig tidsplan for Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd	32
6.5. Økonomi for Skt. Kjelds Kvarter Syd	33
8. ANVENDT LITTERATUR	34
OVERSIGT OVER BILAG	35

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

RESUMÉ

Ved en helhedsorienteret områdefornyelsesindsats i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd og med udgangspunkt i det overordnede tema 'sundhed og bevægelse', vil Københavns Kommune arbejde for at udvikle et både socialt, fysisk og økonomisk bæredygtigt kvarter. I samarbejde med borgerne ønsker Københavns Kommune:

- at skabe en aktiv bydel, der inviterer til ophold og bevægelse for både børn, unge, voksne og ældre,
  - at højne den fysiske kvalitet af kvarteret, så der skabes tidssvarende boliger, gårdrum og byrum,
  - at forbedre og udvikle veje og pladser i kvarteret, så det bliver lettere og mere attraktivt for bløde trafikanter at færdes i kvarteret,
  - at styrke kvarterets byliv, så Skt. Kjelds Kvarter i højere grad inviterer til spontane og organiserede møder og aktiviteter på tværs af kvarterets sociale og etniske beboergrupper,
  - at skabe et åbent og tilgængeligt kvarter der har en naturlig sammenhæng med resten af bydelen, så der bl.a. er gode forbindelser mellem Skt. Kjelds Kvarter og de omkringliggende idrætsfaciliteter og rekreative områder,
  - at understøtte den sociale bæredygtighed i kvarteret, bl.a. ved at skabe aktiviteter og sociale initiativer særlig rettet mod udsatte grupper, og ved at skabe netværk der øger integrationen mellem de forskellige beboergrupper i kvarteret.
- Desuden ønsker Københavns Kommune gennem områdefornyelserne at igangsætte og udvikle særlige forsøgsindsatser. Københavns Kommune vil stræbe efter, at forsøgsindsatserne udvikles i samarbejde med relevante parter, herunder Center for Boligsocial Udvikling og Indenrigs- og Socialministeriet. Forsøgsindsatserne vil fokusere på:
- at udvikle nye metoder til, hvordan flere beboergrupper vil deltage i udviklingen af fornyelsen af kvarteret. Kvarteret er især kendetegnet ved en mangfoldig beboersammensætning. Det er derfor en særlig udfordring at få skabt bredt ejerskab til sociale og fysiske udviklingsprojekter i kvarteret,
  - at udvikle tilgængelige og sunde rammer der kan styrke, understøtte og muliggøre både individers og gruppers handlinger med henblik på at øge sundheden i et livsstils- og levevilkårsperspektiv,
  - at eksperimentere med nyskabende måder at indrette aktive byrum på, så der skabes et kvarter hvor gadehjørner og pladser er transformerede til rum, som på nye måder tilskynder beboere - unge som gamle - til højere grad af bevægelse og aktivitet. Så beboerne har let adgang til bevægelse som en naturlig del af deres hverdag.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Skt. Kjelds Kvarter Nord

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

1. MOTIVATION

Skt. Kjelds Kvarter er beliggende på Ydre Østerbro og indrammet af Lersø Parkallé, Farum-banen, Østerbrogade og Jagtvej.

Ud fra en socioøkonomisk screening af hele København bl.a. ud fra parametrene 'små boliger', 'boliger med installationsmangler', '16-66-årige udenfor arbejdsstyrken' og 'personer fra ikke-vestlige lande' har Københavns Kommune udvalgt Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd som to kvarterer, der har behov for en helhedsorienteret byfornyelsesindsats (se bilag 2).

Kvarteret er fysisk nedslidt og oplever i stigende grad sociale problemer. Københavns Kommune mener derfor, at der er behov for en omfattende fysisk indsats, der samtidig kan være med til at igangsætte et socialt løft af området. Københavns Kommune søger Indenrigs- og Socialministeriet om reservation af støtte til to områdefornyelser i henholdsvis Skt. Kjelds Kvarter Nord og Skt. Kjelds Kvarter Syd efter bestemmelserne i byfornyelseslovens kap. 2, § 4.

Østerbro Lokaludvalg har i 2008-09 på baggrund af en omfattende borgerinddragelsesproces på Østerbro udarbejdet en Bydelsplan for hele Østerbro. Denne bydelsplan peger på et stort behov for udvikling i Skt. Kjelds Kvarter. Ansøgningerne om støtte til områdefornyelserne tager afsæt i flere af de forslag, Østerbros borgere har formuleret i bydelsplanen.

Kvarteret er lokaliseret i tæt forbindelse med en række udviklingsprojekter, som, med den rette indsats, kan bidrage til at gøre området mere attraktivt og brande det positivt. Svanemøllestranden, Nordhavnsprojektet og udvikling af Fælledparken, er nogle af de projekter der kan bidrage til et kvalitetsløft af kvarteret, men dette kræver en aktiv indsats. Uden en særlig indsats er det sandsynligt, at kvarteret kommer til at ligge som en udforsket plet på kortet, hvor brugerne af de nye områder aldrig kommer, hvilket vil øge den negative udvikling i kvarteret.

De triste og slidte fysiske omgivelser forstærker den negative sociale udvikling i Skt. Kjelds Kvarter

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

1.1. Sundhed og bevægelse

Det overordnede tema for områdefornyelserne er 'sundhed og bevægelse'. Forskning viser, at både det fysiske miljø og de sociale omgivelser er essentielle faktorer, når der arbejdes med at øge befolkningens sundhedstilstand. Der er derfor i dag et voksende behov for at tænke sundhed og bevægelse sammen med den helhedsorienterede byplanlægning (jf. bl.a. Byplanlaboratoriets årsmøde med temaet 'Byer i bevægelse' og Indenrigs- og Socialministeriets to nye publikationer "Mere bevægelse i byens rum" og "Aktiverende arkitektur og byplanlægning"). Med områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter ønsker Københavns Kommune at arbejde aktivt med disse tanker og idéer.

Områdefornyelserne vil arbejde med at udvikle og styrke sundheden i kvarteret i et bredt perspektiv. Udgangspunktet vil være Verdenssundhedsorganisationens (WHO) sundhedsbegreb: "Sundhed er et fuldstændigt stadium af fysisk, mentalt og socialt velvære og ikke blot fravær af sygdom og svaghed" (WHO 2006).

Det overordnede mål er at øge trivselen blandt borgerne i Skt. Kjelds Kvarter. Dette kræver, at borgerne oplever det sunde liv som det meningsfulde liv, og der skal derfor skabes fysiske og sociale rammer, der motiverer og udvikler beboernes lyst og kompetencer til at leve et sundere og mere aktivt liv. Med områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter vil Københavns Kommune højne beboernes sundhedstilstand via en bred vifte af både fysiske forbedringer og sociale indsatser.

Der er behov for bedre og mere sikre rammer for det aktive liv i kvarteret

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

1.2. Fysisk genopretning og social forebyggelse

Geografisk dækker Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd et større område, end det har været praksis i tidligere områdebaserede indsats i Københavns Kommune. Kvarteret er karakteriseret ved at indeholde flere små enklaver af områder og boligblokke, der er socialt udsatte, og som er på vej ad en nedadgående udviklingskurve. Disse små enklaver er spredt i hele Skt. Kjelds Kvarter og slår derfor ikke markant ud i de overordnede statistikker for ydre Østerbro. Ved at igangsætte en helhedsorienteret indsats i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd er målet at skabe et sammenhængende kvarter, hvor de meget nedslidte problemfyldte områder integreres med de mere velfungerende dele af området.

Københavns Kommune peger med andre ord på et kvarter, som har et omfattende behov for fysiske, kulturelle og sociale investeringer. Områdefornyelserne vil derfor have karakter af fysisk genopretning og social forebyggelse. Målet er at igangsætte en forebyggende boligsocial udviklingsplan, inden kvarteret får brug for en boligsocial redningsplan.

HVORDAN SKABER MAN ET SUNDT OG BEVÆGELSESVENLIGT KVARTER?

*Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune afholdt i september 2009 et tværfagligt idéværksted, hvor fokus var på, hvordan man kan integrere sundhed og bevægelse på Ydre Østerbro. Kultursociolog Benny Schytte deltog, og kom med kreative input med udgangspunkt i sin nye publikation **Mere bevægelse i Byens Rum (2009)**. På værkstedet blev der fremstillet forskellige idéer og visioner for kvarteret, hvoraf nogle er med i denne ansøgning. Derudover blev der på værkstedet udviklet en lang række billeder af, hvad sundhed og bevægelse er, når det tænkes ind i en byudviklingskon- tekst.*

1.3. En særlig udviklingsindsats i Skt. Kjelds Kvarter

Udover støtte til de to områdefornyelser søger Københavns Kommune yderligere Indenrigs- og Socialministeriet om tilsammen 20 mio. kr. i forhøjet statslig refusion til at igangsætte særlige sundhedsfremmende udviklingsindsatser i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd. Københavns Kommune ønsker med den særlige forsøgsindsats at udvikle nye metoder til dels at inddrage beboerne, dels at afprøve eksperimenterende og nyskabende fysiske, sociale og kulturelle projekter i kvarteret. Herudover vil en del af indsatsen være fokuseret på at bearbejde og formidle resultaterne fra udviklingsarbejdet, så erfaringer og metoder om konkret borgerinddragelse og sundhedsfremme i byfornyelsesprojekter udbredes. Som del af denne formidlingsindsats ønsker Københavns Kommune at skabe et netværk mellem aktørerne i de områdebaserede indsats i Danmark. Dette vil ske i dialog med Center for Boligsocial Udvikling.

De særlige forsøgsindsatser vil blive forankret i områdefornyelserne. Udvikling og afprøvning af nye borgerinddragelsesmetoder vil derfor foregå løbende igennem projekternes femårige forløb. Metoderne udvikles med udgangspunkt i teorier om designede netværk. Tankerne bag disse er kort introduceret i kapitlet Designede netværk til nye former for borgerinddragelse.

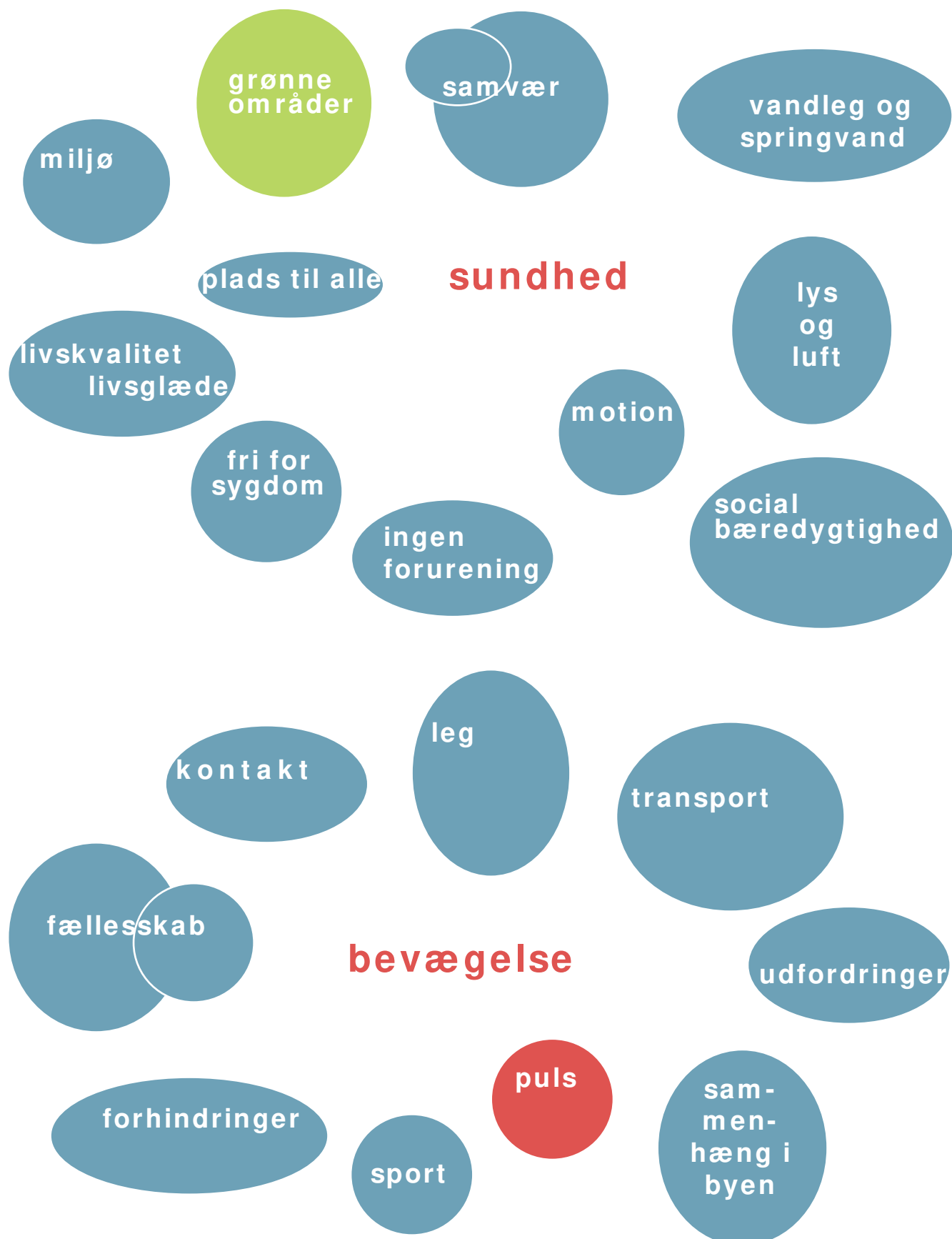
De konkrete udviklingsprojekter vil foregå som særlige indsats, der vil eksperimentere med sundhedsfremme i et socialt, kulturelt og fysisk perspektiv. Projekterne vil både kunne foregå som selvstændige forsøgsprojekter og som udbygninger af de tiltag, der sættes i gang i regi af områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd.

Områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd har særlig gode muligheder for at afprøve og udvikle nye metoder og tilgange. Kvarterets slidte infrastruktur, de brede fortove, gader og uudnyttede pladser rummer potentialer for at udvikle byrum med innovative løsninger til aktivitet og ophold. Herudover rummer kvarteret sociale og kulturelle potentialer, idet kvarteret ikke er fokuseret omkring én overordnet social udfordring, men rummer en mangfoldighed af sociale grupperinger, der kræver hver sin tilgang.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

HVAD ER SUNDHED OG BEVÆGELSE ?

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

2. SKT. KJELDS PLADS

Skt. Kjelds Plads udgør et naturligt fysisk centrum i Skt. Kjelds Kvarter, selvom den i dag ikke har nær så mange funktioner, som den kunne bære. Markante gader i både Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd stråler ud fra denne plads, men i den nuværende form udgør pladsen ikke noget væsentligt byrumsmæssigt aktiv, der inviterer til at stoppe op og bruge pladsen.

En fornyelse af Skt. Kjelds Plads vil få betydning for både Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd. Den vil samtidig kunne medvirke til at understrege områdets særlige byplan, og derved bidrage til at tydeliggøre en del af områdets særegne karakter, som længe har været overset.

I dag opleves pladsen ikke som et opholdsrum, men alene som en plads til gennemkørsel. I Københavns Byskabs Atlas (2003). Her beskrives pladsen som besiddende en halvfærdig karakter, hvor potentialet ikke er udnyttet fuldt ud. I områdefornyelserne vil der via en aktiv inddragelse af borgerne blive arbejdet med at skabe et sammenhængende og bevægelsesvenligt byrum omkring pladsen og dens veje, og dermed et naturligt og identitetsskabende centrum for Ydre Østerbro.

ARVEN FRA CAMILLO SITTE

Omkring starten af det 20. århundrede herskede en voldsom debat omkring planlægningen af København og udviklingen af byens vejssystemer. Det hele kulminerede i årene 1908-09 i forbindelse med den store københavnske byplankonkurrence, der gav anledning til nye syn på byen og især de kommende trafikløsninger. Det var det moderne gennembrud, der nu dukkede op og satte nye dagsordener i København og de fleste europæiske storbyer.

*De nye tanker kom især til udtryk i den østrigske arkitekt Camillo Sittes bog fra 1889, "**Der Städtetbau nach seinen künstlerischen Grundsätzen**". For Sitte var det essentielle ikke den enkelte bygnings arkitektoniske form, men den helhed og kvalitet, som bygningerne skaber i samspil i det bymæssige rum. Athen og Grækenland med deres agora og forum var hans foretrukne eksempler på gode urbane rum; byrum, der fordrer mødet mellem mennesker.*

Samtidens byudvikling af de nye byområder på Ydre Østerbro blev meget påvirket af Camillo Sittes idéer. Det kan tydeligt aflæses på luftfoto og bykort. Men også i bydelenes rumlige forløb, eller med andre ord, i øjenhøjde, kan observeres diagonaler samt trekantede og femkantede pladsdannelser. Århundredets byudvikling i disse byområder har til tider sløret denne struktur, men Københavns Kommune arbejder for at bevare og forstærke disse bymæssige træk. Især de karakteristiske byrum der opstår i strukturens knudepunkter, såsom på Skt. Kjelds Plads, har arkitektonisk høj værdi.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Skt. Kjelds Plads med sine syv tilstødende gader. Skt. Kjelds Plads fungerer i dag som rundkørsel med beplantning i midten. Kvarterets særlige arkitektur med de diagonale gader, fører til mange, skæve pladsdannelser i kvarteret.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

2.1. Aktive gadeforløb på tværs af Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd

Gaderne, der mødes ved Skt. Kjelds Plads, bidrager til oplevelsen af en struktur, der samler kvarteret. De mange skæve vinkler skaber et alsidigt og unikt byrum med forskellige udsyn, alt efter hvilken gade pladsen beskues fra, og herved opstår et karakteristisk gade- og pladsforløb.

Københavns Kommune mener, at hvis der målrettet investeres i udviklingen af pladsen og de tilstødende gader kan det løfte oplevelsen af Skt. Kjelds Kvarter som helhed. Én måde at gribe pladsen an på er ved at tematisere de aktiviteter og kvaliteter, der findes langs de enkelte gader, og fokusere på hvilke funktioner og byrum gaderne har forbindelser til.

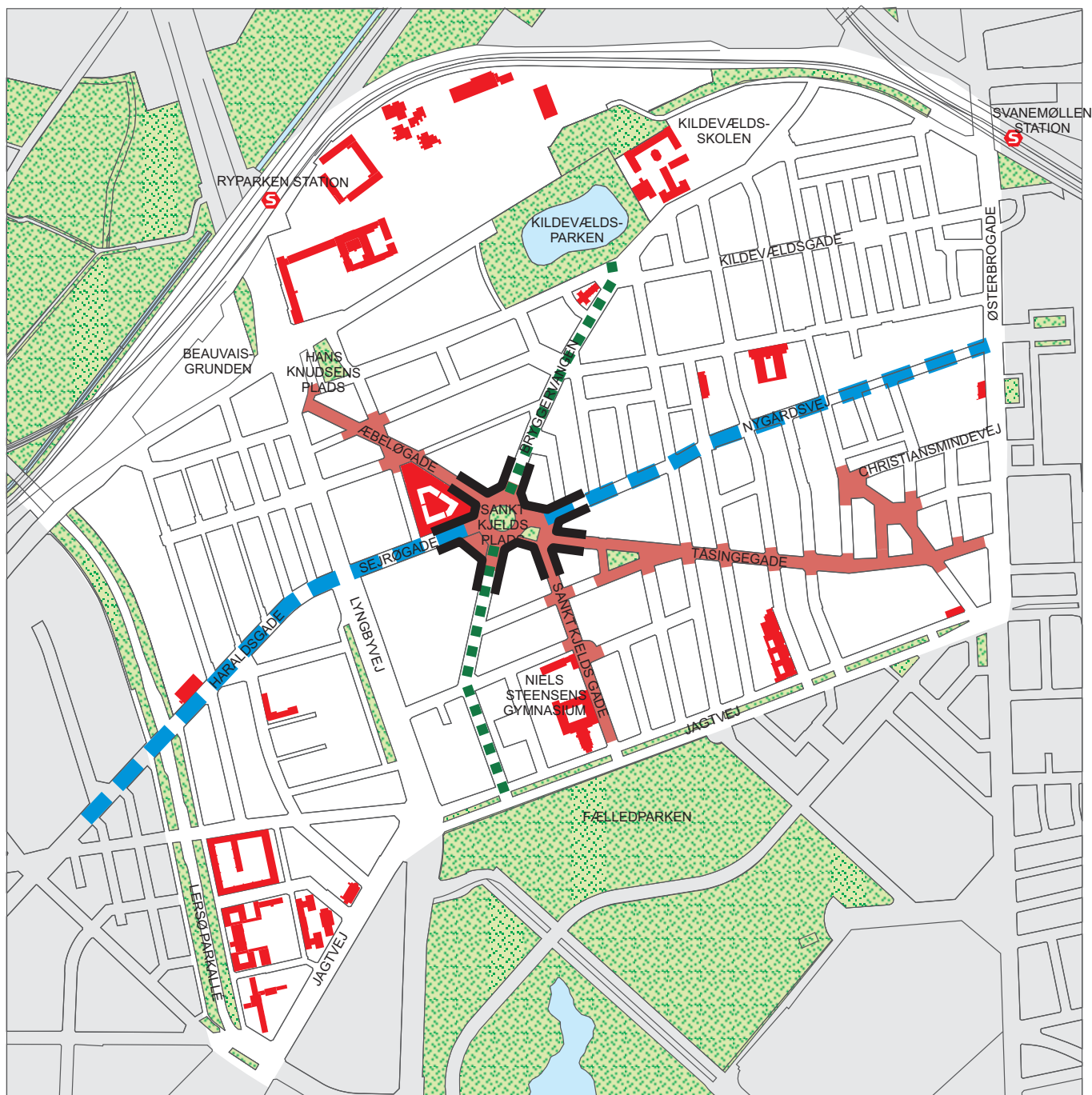
Det er beboerne i området, der bedst ved, hvordan den enkelte gade opleves af brugerne, men med udgangspunkt i de synlige karakteristika i og på gaderne kunne et første udkast til gadeforløbene lyde således:

- **Haraldsgade - Sejerøgade - Nygårdsvej som handelsgadeforløb**
En stor del af kvarterets butikker er beliggende på disse gader, og samtidig leder de direkte ud til Lyngbyvej og Østerbrogade, hvor de fleste indkøbsmuligheder i kvarteret er. Ved at skabe et bedre samspil mellem bløde og hårde trafikanter, kan gaderne få en mere strøggadelignende karakter.
- **Bryggervangen - en gennemgående grøn forbindelse**
Via Skt. Kjelds Kvarter forbinder Bryggervangen områderne i nord - Kildevældsparken og Kildevældsskolen - med Fælledparken, der ligger syd for Skt. Kjelds Kvarter. Bryggervangen kunne få en særlig karakter som forbindelsesled mellem den nye skaterpark der anlægges i Fælledparken og de store rekreative potentialer ved Kildevældsparken. Herudover er gaden udpeget af Københavns Kommune som en mulig del af en forlængelse af den grønne forbindelse, der løber gennem København.

Her kunne brede grønne stier med plads til cykler, løbere, skatere, rulleskøjtere mv. give plads til bevægelse igennem kvarteret, og skabe trygge forbindelser til de rekreative områder.

- **Tåsingegade - rum for mødet mellem generationer**
Tåsingegade er i Københavns Byskabs Atlas (2003) udpeget som et gadeforløb med særlig karakter. Gaden er bred og afbrydes flere steder af grønne områder, der i dag ikke udnyttes optimalt. Mod øst fører gaden ned til det karakteristiske byrum omkring Reersøgade, hvor der bor mange børnefamilier og hvor en stor andel af beboerne er udenfor arbejdsstyrken. Syd for gaden ligger et plejehjem. Et oplagt tema for gaden kunne være leg og motion for alle - børn, voksne og ældre. Her kunne samtidig indrettes pladser, der skaber rammer for samvær og mødet mellem forskellige generationer og socialgrupper.
- **Æbeløgade som kulturgade**
Fra Skt. Kjelds Plads leder Æbeløgade hen til Hans Knudsens Plads, hvor der planlægges et nyt kulturhus. Gaden kunne afspejle dette tema, og de virksomheder, der ligger langs gaden kunne inddrages. Dans, bevægelse, oplevelser og plads til samtaler og meningsudvekslinger ville blive omdrejningspunkter for gadeforløbet.
- **Skt. Kjelds gade som læringsvej**
Skt. Kjelds gade leder ned forbi Niels Steensens Grundskole og Gymnasium. Gaden kunne afspejle dette ved, at der blev skabt en skolevej, hvor viden og læring er i fokus. Her kunne sanser og hjerne blive stimuleret igennem interaktive legeredskaber, hvor eksempelvis leg og matematik integreres.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Skt. Kjelds plads er det naturlige centrum for Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd. En måde at gribe udviklingen af pladsen an på er ved at tematisere aktiviteter og funktioner langs gaderne, ud fra de funktioner og byrum gaderne har forbindelse til. Et forslag er, som illustreret her, at lave to gennemløbende forløb med en grøn stiforbindelse (grøn), et handelsgadeforløb (blå) og tre gader med temaerne: mødet mellem generationer, kultur og læring (rød).

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

3. SKT. KJELDS KVARTER NORD

Skt. Kjelds Kvarter Nord er afgrænset med en kraftig visuel og fysisk linje mod nord med Farum-banen. Mod øst afgrænses området af Østerbrogade, der er Østerbros gennemgående gade, og karakteriseret ved handel og transport. Vest for Skt. Kjelds Kvarter Nord udgør Lersø Parkallé en markant afgrænsning, idet de brede grønne arealer afgrænser området mod Områ-

defornyelserne i Haraldsgadekvarterene Nord og Syd. Mod syd adskiller gaderne Haraldsgade, Sejrøgade og Nygårdsvej kvarteret mod Skt. Kjelds Kvarter Syd. Den tunge infrastruktur rundt om kvarteret gør, at kvarteret er forholdsvis afgrænset mod de omkringliggende bydele - Nørrebro mod vest, Ryparken mod nord og Svanemøllen mod øst.

Kortet viser den tunge infrastruktur der indrammer Skt. Kjelds Kvarter Nord

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Behov for tilgængelighed

Handelslivet i kvarteret er sparsomt, og er hovedsagligt lokaliseret langs Østerbrogade og langs Lyngbyvej. Udover de detailforretninger og dagligvarebutikker, der er lokaliseret her, ligger kun få butikker spredt i kvarteret. Generelt har kvarteret kun få byfunktioner, der trækker folk udefra ind i kvarteret, og kvarteret opleves derfor som et isoleret område.

Ned gennem kvarteret danner Lyngbyvej en markant skillelinje, der adskiller den østlige og vestlige del af både Skt. Kjelds Kvarter Nord og Skt. Kjelds Kvarter Syd. Samtidig udgør vejen også et bindeled, da områderne øst og vest for Lyngbyvej har samme socioøkonomiske træk, og mødes omkring de forretninger og trafikale forbindelser, der ligger langs Lyngbyvej. Med områdefornyelsen vil der blive sat fokus på at løfte kvarteret, så det fremstår og opleves som et særlig attraktivt, åbent, sundt og trygt boligområde. Et væsentligt element for at nå dette mål i Skt. Kjelds Kvarter Nord, er at skabe øget tilgængelighed i kvarteret. Tilgængelighed skal her forstås bredt, som:

- Tilgængelighed ind og ud af kvarteret
- Tilgængelighed inde i kvarteret
- Tilgængelighed mellem mennesker

Øget tilgængelighed ind og ud af kvarteret skal være med til at åbne kvarteret, så det ikke fremstår som en lukket enklave på Østerbro, men i stedet indgår som en naturlig del af bydelen. En vifte af forsøgsindsatser skal være med til at sætte fokus på kvarteret og skabe særpræg for området, så også beboere fra andre bydele får anledning til at besøge Skt. Kjelds Kvarter. Samtidig skal også beboerne i kvarteret have let og sikker adgang til de omkringliggende rekreative områder - som f.eks. Ryparkens Idrætsanlæg, Svane-møllehallen og Fælledparken.

Som afsæt for et sundt og bevægelsesvenligt kvarter er tilgængeligheden internt i kvarteret også i fokus. Et centralt element i områdefornyelsen vil derfor være at skabe attraktive og trygge forbindelser, så det bliver lettere for beboerne at gå eller cykle, når der skal handles ind, hentes børn, osv.

Der er behov for en bedre organisering af trafikforholdene i kvarteret

Et mål for områdefornyelsen er yderligere at skabe større interaktion mellem beboerne i kvarteret. Tilgængelighed skal således også ses i forhold til at skabe rum og mulighed for mødet mellem mennesker. For at skabe øget tilgængelighed er det nødvendigt at skabe attraktive aktivitetsmuligheder, opholdssteder og fritidstilbud. Indledningsvis vil derfor blive kortlagt, hvordan kvarteret fysisk tager sig ud i dag, og hvilke fysiske muligheder kvarteret rummer. Herefter vil erhvervslivet i kvarteret kort blive gennemgået, og derefter vil de sociale og kulturelle udfordringer og potentialer blive kortlagt i kapitlet om beboerne og det sociale liv i Skt. Kjelds Kvarter Nord.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

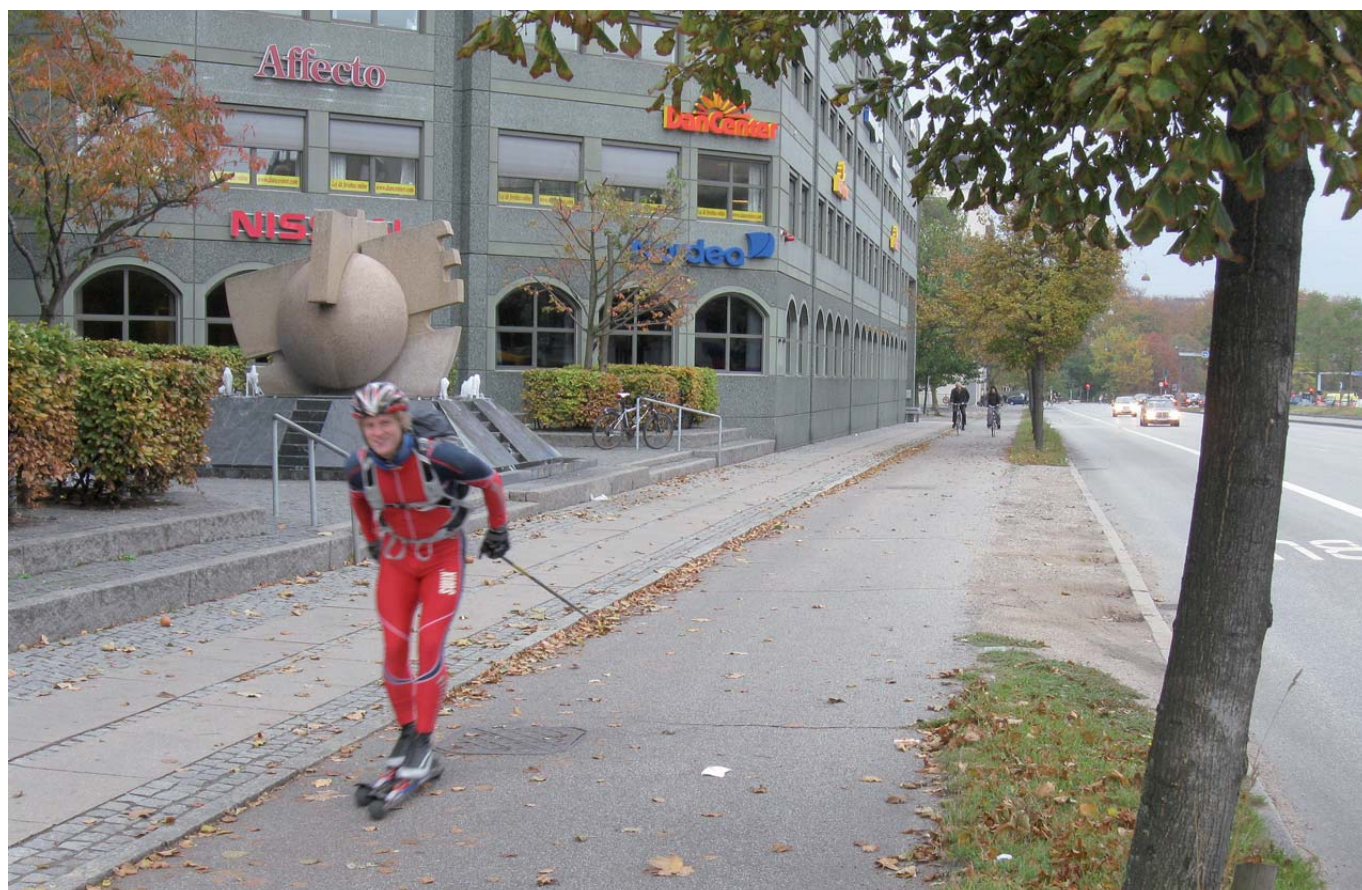
3.1. Mere gang i kvarteret

Der skal mere 'gang' i Skt. Kjelds Kvarter Nord. Det betyder bedre vilkår og muligheder for bevægelse for samtlige af kvarterets beboere - for rollatorbrugere, folk med barnevogne, stavgængere, hundeluffere, skatere, løbere mv.

Områdefornyelsen skal forbedre den fysiske kvalitet i kvarteret, så beboerne i højere grad vælger at gå eller cykle, så de på den måde kan være med til at skabe mere liv i kvarterets gader, mere bevægelse blandt beboerne og flere muligheder for møder på tværs af sociale og etniske grupper. En forudsætning er, at der skabes sikkerhed, tryghed, tilgængelighed, fremkommelighed samt at få udviklet et netværk af trygge og oplevelsesrige ruter. Som tidligere nævnt er kvarteret karakteriseret ved brede fortove og gader, der er derfor masser af potentiale i kvarteret til eksempelvis at udvikle og afprøve forskellige fodgængerstrategier.

FODGÆNGERKULTUR OG FODGÆNGERRUTER

Miljøpunkt Østerbro arbejder i samarbejde med Designskolen på at fremme lysten til at bevæge sig til fods i byrummet, og på at fremme udviklingen af en fodgængerkultur. Projektet udarbejdes på baggrund af mere end 30 interviews med beboere i og omkring Ndr. Frihavsgade samt Østerbroborgeres nedskrevne drømme om den fremtidige udvikling af Østerbro. Områdefornyelsen i Skt. Kjelds Kvarter kunne bygge videre på projektet med fokus på at inddrage ydre Østerbro.

Der skal være gode muligheder for alle mulige former for bevægelse i Skt. Kjelds Kvarter

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

I Skt. Kjelds Kvarter Nord er trafikforholdene for de bløde trafikanter yderst kritisable. Der er kun en cykelsti i kvarteret (langs sejrøgade), herudover er cyklisterne henvist til vejbanerne, så de fungerer som beskyttelse for de mange parkerede biler. De mange gode indsatser for cyklister, som generelt er kendetegnet for København (se bl.a www.copenhagenize.com) er altså endnu ikke kommet til ydre Østerbro. Københavns Kommune arbejder på at få etableret en cykelsti langs Vennemindevej, og sådanne initiativer vil med fordel kunne inddrages i projekter i regi af områdefornyelsen. Ved en særlig indsats kan der etableres en bydel, hvor det ses, at cyklister og fodgængere prioriteres. Det vil ydermere øge tilgængeligheden i og til kvarteret, og være med til, at Skt. Kjelds Kvarter bliver et område københavnerne har lyst til at cykle og gå igennem - og ikke som nu, være karakteriseret ved dårlig infrastruktur, der skaber barrierer og utrygge situationer for de bløde trafikanter.

I den nordlige del af kvarteret vil det desuden være oplagt at videreføre 'den grønne cykelrute', så kvarteret af den vej også bliver integreret med bydelene øst for Østerbrogade og vest for Lersø Parkallé. Ruten er indtil videre planlagt til at løbe langs med Kildevældsparken, videre nord til Ryparken Station, hvor der opnås forbindelse til Ryvangsruten og Nørrebroruten. Brugere af ruten kan sive til fra Skt. Kjelds Kvarter, og de får derved et attraktivt alternativ til bl.a. Nørre Allé og Tagensvej.

Udsnit af "Svanemølleruten" i Forslag til Grønne Cykelruter. De grønne linier viser cykelstier og de røde punkterede linier er eksisterende lokalveje.

De grønne cykelruter gør det mere attraktivt at cykle i København. Ruterne ligger væk fra trafikerede veje, og der er fokus på trygge og sikre krydsninger med vejnettet. Foruden et rekreativt formål skal cykelruterne også være gode stiforbindelser for de mange københavnere, der cykler til arbejde.

I Skt. Kjelds Kvarter Nord ligger mange små uudnyttede pladser og grønne områder

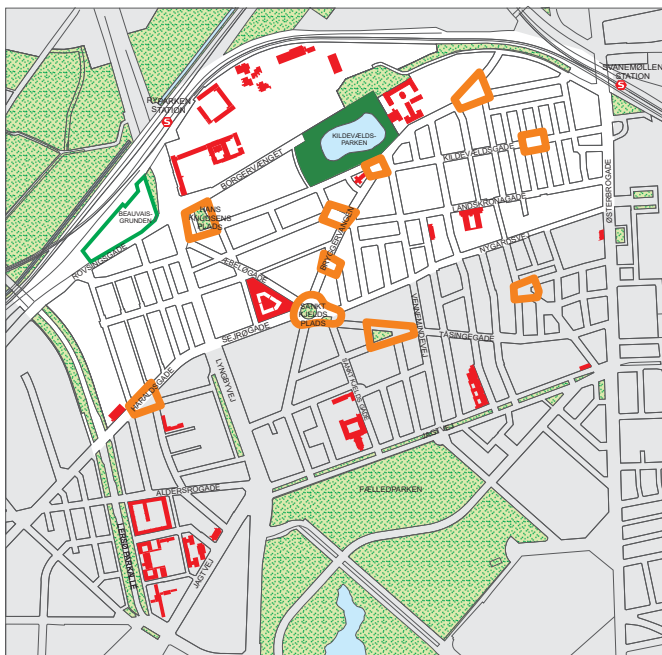
SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

3.2. Pladser, der inviterer til bevægelse, ophold og leg

I Skt. Kjelds Kvarter Nord findes mange pladser og gadeforløb, som trænger alvorligt til et løft. Både belægning, beplantning, parkering og regulering af trafik har behov for investeringer, der kan være med til at afhjælpe kvarterets slidte udtryk.

Flere steder i kvarteret er der pladser og hjørner, der kunne gøres langt mere anvendelige og tilgængelige end de er i dag. I bydelsplanen for Østerbro har borgerne været med til at udpege byrum på Østerbro, som de mener, trænger til forbedringer, heriblandt er langt de fleste pladser lokaliseret i Skt. Kjelds Kvarter. Især den nordlige del af kvarteret omkring Beauvaisgrunden (nord for Rovsinggade), Hans Knudsens Plads, Vognmandsmarken og Kildevældsparken bliver fremhævet som områder, der trænger til et løft.

Udgangspunktet for en bydel i bevægelse er byrum, der inviterer til flere forskellige typer af aktiviteter. På grund af kvarterets særlige arkitektoniske struktur (se boks om 'arven fra Camillo Sitte) findes flere små pladsarealer, der dannes, hvor tre gader mødes.

Der er mange små pladser og områder i Skt. Kjelds Kvarter Nord, som i dag ikke er egnede til ophold. Kortet viser, hvor de små områder er lokaliserede.

Mange af disse ligger i dag uudnyttede hen, som tomme pletter i kvarteret. Disse pladser og hjørner kan, ved en særlig indsats, danne ramme om nye og spændende aktivitets- og opholdsmuligheder. Det kan være alt lige fra de simple, som bænke og borde, og renovering af fortove, så også dagplejemødre og gangbesværede let kan komme rundt, til avancerede bevægelsesrum, der appellerer til bevægelse og aktiviteter, for den mere fysisk aktive del af beboerne.

I udviklingen af det fysiske byrum vil områdefornyelsen tage udgangspunkt i eksisterende viden og erfaringer på området. Bl.a. arbejder områdefornyelserne Haraldsgade Nord og Syd, der grænser op til Skt. Kjelds Kvarter med at udvikle et bevægelsesstrøg. Belægning og belysning er her centrale elementer.

GRØNNE FORBINDELSER

Flere af Københavns asfalterede gader skal lives op og udformes med flere træer og/eller anden beplantning. Det gør det muligt at komme fra A til B uden på noget tidspunkt at miste det grønne udsyn.

Sammen med byens eksisterende parker og de nye lommeparker skal gaderne danne en grøn tråd gennem København.

Mange bygninger i Skt. Kjelds Kvarter Nord er fysisk nedslidte

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

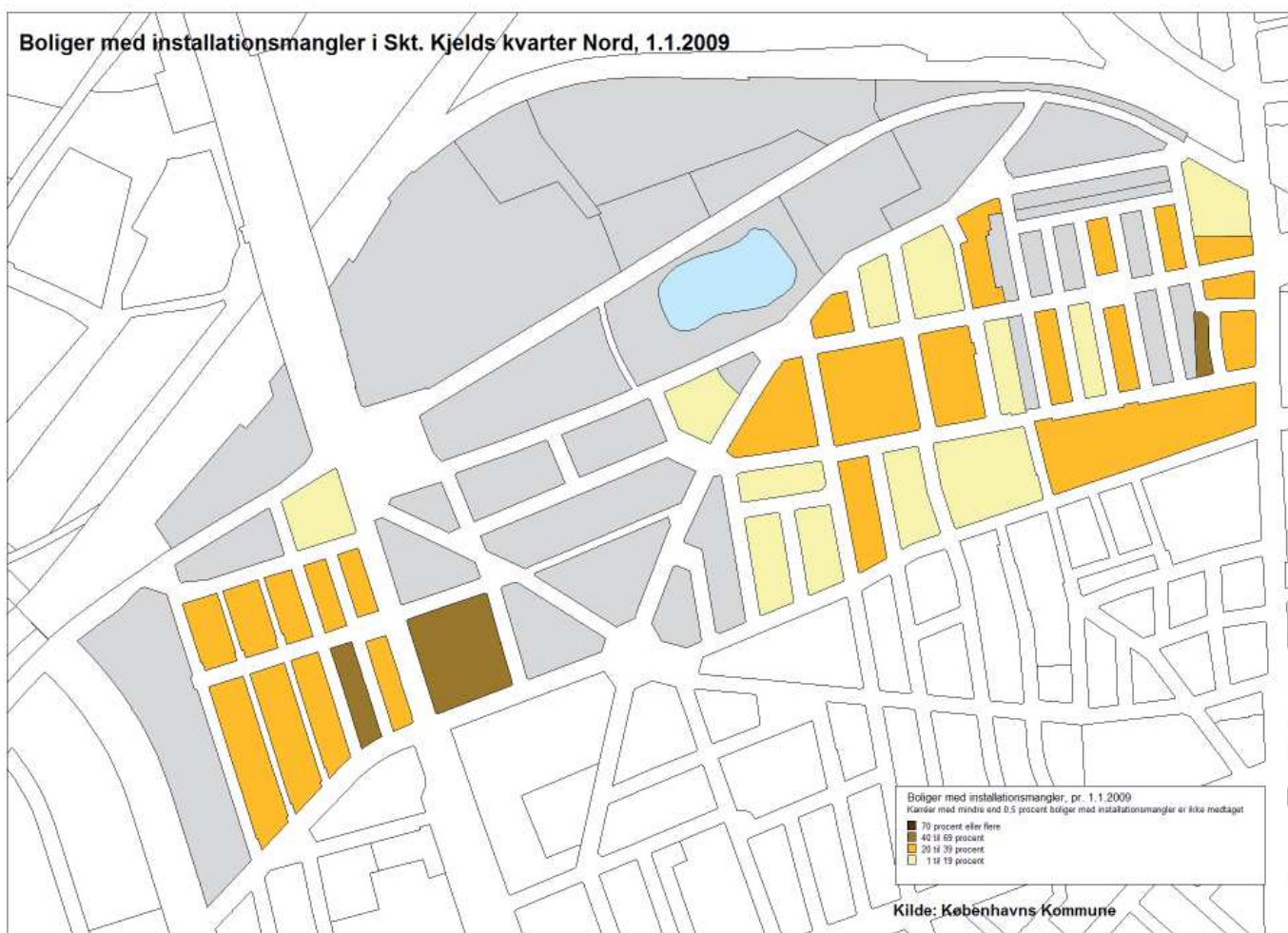
3.3. Boliger med mangler

Skt. Kjelds Kvarter Nord huser 12.739 indbyggere i 7.267 boliger. Flere end 1000 af disse boliger (13,9 %) har installationsmangler, dvs. boliger der enten mangler bad, toilet, central- eller fjernvarme, eller flere af disse (se bilag 2, temakort 2). Heraf mangler 30 boliger indeliggende toilet.

En væsentlig pointe i forhold til boligmassen i Skt. Kjelds Kvarter Nord er, at 91,5 % af boligerne er ejer, andels- og private udlejede boliger. Det er relevant, idet statens og Københavns Kommunes midler til bygnings- og friarealsforbedring kun kan tildeles ejer, andels- og private udlejningsboliger. I kvarteret er derfor gode muligheder for fuldt ud at udnytte områdefornyelsens helhedsorienterede tilgang ved at kombinere forbedring af det sociale og fysiske kvartermiljø med boligforbedringer.

Fordelingen af boligernes ejerforhold i Skt. Kjelds Kvarter Nord

	Skt. Kjelds Kvarter Syd	Hele København
Almene boliger	7,6 %	20,2 %
Ejeboliger	21,1 %	20,4 %
Andelsboliger	39,3 %	32,5 %
Privat udlejning	31,3 %	25,1 %
Offentligt ejede boliger	0,8 %	1,8 %

Kortet illustrerer hvor mange boliger i kvarteret, der har installationsmangler.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Karakteristisk for kvarteret er, at der ligger to områder med byggeforeningshuse. Mod øst ligger det ene område - Kildevældskvarteret, der er omkranset af gaderne Edvard Griegs Gade mod nord, Østerbrogade i øst, Landskronagade i syd og H.C. Lumbyes Gade mod vest. I kvarterets nordvestlige ende ligger det andet område med byggeforeningshuse. Det er området omkring F. F. Ulriksgade omkranset af Borthigsgade i nord, Lyngbyvej i øst, Haraldsgade i syd, og Studsgaardsgade i vest. De to områder med byggeforeningshuse danner nærmest selvstændige områder i kvarteret med værdifulde byarkitektoniske kvaliteter, og fungerer som karakteristiske pauser i kvarteret (se kort side 24).

Den udvendige vedligeholdelse af bygningerne i kvarteret er generelt meget svingende. Mange ejendomme fremstår med væsentlig nedslidte klimaskærme (dvs. tag, facade, vinduer m.m.), og også flere gårde i kvarteret har behov for forbedringer. Ifølge Københavns Kommune vurderes det, at der pt. er behov for 8 friarealforbedringer, hvor der kan etableres fælles gårdanlæg. Erfaringer fra Københavns Kommunes byfornyelsesindsats viser, at fælles gårdanlæg i væsentlig grad øger beboernes livskvalitet, og medvirker til social integration, idet der skabes nye uformelle mødesteder. Hertil kommer, at offentlige investeringer i fælles gårdanlæg i høj grad virker som incitament til, at ejerne igangsætter vedligeholdelses- og forbedringsarbejder på deres ejendomme.

Områdefornyelsesindsatsen giver muligheder for at skabe store grønne gårde.

Midlerne til bygnings- og friarealforbedringer prioriteres således, at områder i København, der har en særlig byfornyelsesindsats, såsom områdefornyelser, prioriteres højest. Der er derfor et stort potentiale for at kombinere aktiviteterne i områdefornyelsen med gennemgribende forbedringer af bygninger og friarealer med byfornyelsesmidler.

Samtidig tænkes bæredygtighed ind i Københavns Kommunes byfornyelsesstrategi. I prioriteringen af byfornyelsesmidlerne har kommunen særlig fokus på bæredygtighed i både social, økonomisk og miljømæssig forstand. Solidaritet med kommende generationer, ressourceeffektivitet og en begrænsning af CO₂-udledning spiller derfor ind på fordelingen af byfornyelsesmidlerne.

3.4 At tænke byrum og sundhed sammen

Forskning viser, at de fysiske omgivelser i høj grad har indvirkning på folks aktivitetsniveau (WHO 2006). Indretningen af byrummet spiller derfor en afgørende rolle for hvordan og hvor meget vi bevæger os. Samme forskning peger på, at de vigtigste barrierer for et aktivt liv er:

- bekymringer vedrørende tryghed og sikkerhed
- forestillingen om mangel på tid
- manglende motivation

Med udgangspunkt i disse tre elementer kan der i regi af områdefornyelsen sættes ind med særlige udviklingsindsatser, der skaber øget sundhed og bevægelse i kvarteret.

Tryghed og sikkerhed er en afgørende faktor for at folk bevæger sig. Her kan eksempelvis arbejdes med børns transport til og fra skole. Oplever forældrene at børnenes skolevej ikke er sikker, så kører de dem hellere i bil. Sikkerhed er ligeledes centralt for ældre mennesker. Her er tilgængelighed og mulighed for at kunne tage et hvil halvvejs på turen væsentlige trygheds- og sikkerhedselementer. Oplysning af gader, afskærmede løbestier mv. er sikkerhedsaspekter,

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

der har betydning for om borgerne bruger byrummet aktivt også i de mørke timer. En tryk og sikker infrastruktur for alle er derfor essentiel for at skabe et kvarter i bevægelse.

Manglende tid som en barriere for fysisk udfoldelse viser behovet for at skabe idræts- og bevægelsesfaciliteter i nærområdet. En undersøgelse af *Danskernes motions- og sportsvaner - 2007* (Pilgaard 2008) viser, at hvis der er mere end 15 minutters transporttid til en idrætsfacilitet, så falder motivationen for at bruge den. En oplagt mulighed er at indrette grønne gårde og aktive pladser i kvarteret, så der er aktivitetsmuligheder i nærområdet. Her kan man lade sig inspirere af idéer om lommeparker, legegader og Kultur- og Fritidsforvaltningens bud på *10 næridrætsanlæg der rykker!* (2009).

Oplevelsen af manglende tid kan også imødekommes ved at styrke mulighederne for hverdagsmotion. Hverdagsmotion er en måde at tænke fysisk aktivitet ind i hverdagens gøremål. Tanken er især oplagt i forhold til transport. Transporten til og fra skole, arbejde eller indkøb er en oplagt måde at styrke hverdagsmotionen for den enkelte på. Det er derfor vigtigt at skabe gode faciliteter og rammer for, at kvarterets beboere vælger en sund og aktiv transportform. Oprettelse og forbedring af cykelstier og fortove er traditionelle og effektive tiltag til styrkelse af hverdagsmotion.

Manglende motivation er endnu en barriere for det aktive liv - Det sunde valg skal være det lette valg (WHO 2006). Derfor spiller elementer som grønne omgivelser, tryghed og nærhed også ind på motivationen for at bevæge sig. Det er samtidig afgørende, at et kvarter indeholder forskelligartede, spændende og flerfunktionelle aktivitetsmuligheder, som retter sig mod de mange borgere med forskellige ønsker, lyster og behov. Desuden er også de sociale omgivelser med til at præge den enkeltes motivation for at bevæge sig og leve sundt.

LEGEGADE FOR ALLE GENERATIONER

En legegade med aktiviteter der rammer bredt, og hvor forældre og børn, eller store og små søskende kan lege sammen eller på samme tid. Gaden kunne indrettes med legeskulpturer for de mindste, boldbure og interaktive danseplatforme for de unge, gymnastikredskaber for de voksne og bænkecykler til de mindst mobile. Man kunne samtidig lege med at gøre aktiviteterne afhængige af hinanden. Det kan eksempelvis være interaktive legeredskaber, der er afhængige af strøm, som skal genereres fra en motionscykel.

Mange gader i Skt. Kjelds Kvarter kan udvikles til sikre lege- og bevægelsesgader.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

4. ERHVERV

Der er i alt 5.280 arbejdspladser lokaliseret i Skt. Kjelds Kvarter Nord (pr. 1.1.2007). Mest dominerende er arbejdspladser indenfor områderne offentlig administration (30,2 %), social og sundhedsvæsen (19,9 %) og transport og kommunikation (12,1 %). Det skyldes hovedsageligt de store arbejdspladser Danmarks Statistik, Arbejdstilsynet, Danmarks Metrologiske Institut, Hjemmeplejen Ydre Østerbro og Arriva Skandinavien, der er lokaliseret i kvarteret.

Af særlig interesse for områdefornyelsen ses det af tal fra Københavns Kommunes cvr udtræk (2009), at kvarteret rummer en lang række små kreative erhverv. Eksempelvis er her lokaliseret: 12 selvstændige scenekunstnere, 11 teater- og koncertvirksomheder, 15 fotografvirksomheder, 9 grafiske designere og 18 produktdesignere, 17 reklamebureauer, 10 arkitektvirksomheder og 4 virksomheder, der arbejder med indspilning og udgivelse af musik samt 18 virksomheder, der arbejder med produktion af film og tv programmer.

I Områdefornyelsen i Mimersgadekvarteret er der positive erfaringer med at inddrage kreative iværksættere, bl.a. med projektet Galleri Hamlet (se boks), disse erfaringer kan inddrages i Skt. Kjelds Kvarter, så der også her kan gøres brug af kvarterets kreative ressourcer.

4.1. En integration af erhvervsliv og byliv

Både de små iværksættere og de større arbejdspladser kan – i regi af områdefornyelsen - bidrage til at skabe øget bevægelse i Skt. Kjelds Kvarter Nord.

Større tilgængelighed i kvarteret vil betyde øgede fysiske og sociale muligheder for dem, der bor og arbejder i kvarteret, og dermed øge den generelle sundhed. Det vil eksempelvis give større mulighed for at opholde sig i kvarteret i pauser og udenfor arbejdstid, og det vil derved også øge mulighederne for interaktion på tværs af både faglige og sociale netværk. De mange små iværksættere kan også blive et stort potentiale for kvarteret. Ved at styrke og fremhæve

GALLERI HAMLET er et eksempel på et lokalt tværfagligt samarbejde mellem en kreativ virksomhed, institutioner og kommunen. Børn og unge fra Mimersgadekvarteret lavede i samarbejde med fotografer, grafikere og konceptfolk fra Schiller Huset, Områdefornyelsen i Mimersgade, lærere og pædagoger fra skoler og fritidsklubber i kvarteret tre fotoudstillinger på ydermuren til Schiller Huset langs Hamletsgade. Nu kendt som Galleri Hamlet - Danmarks største gadegalleri. (www.lokal-scr.dk)

erhvervene, kan de være med til både at gøre kvarteret mere synligt, og gøre de små erhverv mere synlige overfor potentielle kundekredse. De små kreative erhverv kan på den måde være med til at give kvarteret identitet, som et levende og dynamisk sted. Desuden kan et struktureret samarbejde med de lokale virksomheder være med til at skabe øgede beskæftigelsesmuligheder for de grupper i kvarteret, som har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Områdefornyelsen i Skt. Kjelds Kvarter vil søge at igangsætte samarbejde mellem virksomheder og arbejdssøgende, bl.a. på baggrund af de erfaringer og den viden områdefornyelsen i Mimersgade har gjort med projektet 'SocialVentures 2200', der arbejder med socialt entreprenørskab (se boks).

Det er derfor et mål med områdefornyelsen, at kvarterets erhvervsliv aktivt involveres i områdefornyelsen bl.a. i kraft af netværk og partnerskaber.

SOCIALVENTURES 2200

SocialVentures2200 arbejder med udviklingen af eksisterende og nye platforme for beskæftigelse og social innovation. Gennem udvikling af socialøkonomiske virksomheder og socialt entreprenørskab i eksisterende virksomheder og aktiviteter, skabes platforme for jobtræning, beskæftigelse, fritidsjobs, områdeudvikling, kulturformidling mm. Projektet udvikles i samarbejde mellem Center for socialøkonomi, Center for social entreprenørskab og Kuben Management. (www.socialventures2200.dk)

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

5. BEBOERNE OG DET SOCIALE LIV I SKT. KJELDS KVARTER NORD

Socialt og kulturelt er Skt. Kjelds Kvarter Nord karakteriseret ved, at kvarteret rummer en meget differentieret beboersammensætning med forskellige sociale og etniske baggrunde. Blandt lokale og kommunale aktører udtrykkes bekymring for at kvarteret er på vej ud i en negativ udviklingsspiral med større adskillelse mellem disse beboergrupper.

Intentionen med områdefornyelsen er, at de fysiske investeringer i kvarteret vil være generator for et generelt socialt og kulturelt løft. Kombinationen af et fysisk løft af kvarteret og en fokuseret indsats for at styrke en bred integration mellem forskellige sociale og etniske grupper vil betyde, at Skt. Kjelds Kvarter

får karakter af et socialt selv bærende kvarter, præget af mangfoldighed, åbenhed og tolerance. Specielt i forhold til at skabe større socialt engagement samt i forhold til at skabe kontakt- og netværksskabende aktiviteter, findes store potentialer. Den mangfoldige beboersammensætning kan derved komme til at virke som en central ressource for udviklingen af kvarteret. Diversiteten i kvarteret kommer især til udtryk i området omkring Kildevældsparken. Udover Kildevældsskolen ligger her en række børnehaver, vuggestuer, en fritidsordning, plejeboliger, tre almene boligafdelinger, samt Københavns Kommunes Pensions- og Omsorgskontor Østerbro. Kontoret servicere borgere over 65 år vedrørende pensionsydelse, og flere ældre kommer jævnligt hertil. Det er derfor et område i kvarteret, hvor mange af beboerne på tværs af etnicitet, alder og sociale grupper færdes dagligt, samtidig er det et område, der markant trænger til et løft - både fysisk og socialt.

Erfaringer fra Københavns Kommune viser, at områdefornyelsesprojekter bliver mest succesfulde, når det pågældende område rummer både sociale og fysiske udfordringer, så den helhedsorienterede byfornyelse for alvor kan skabe det samspil, der giver gode resultater. Skt. Kjelds Kvarter er netop kendetegnet ved, at det ikke alene er én form for udfordringer der dominerer området, men en bred vifte af sociale, kulturelle og fysiske udfordringer.

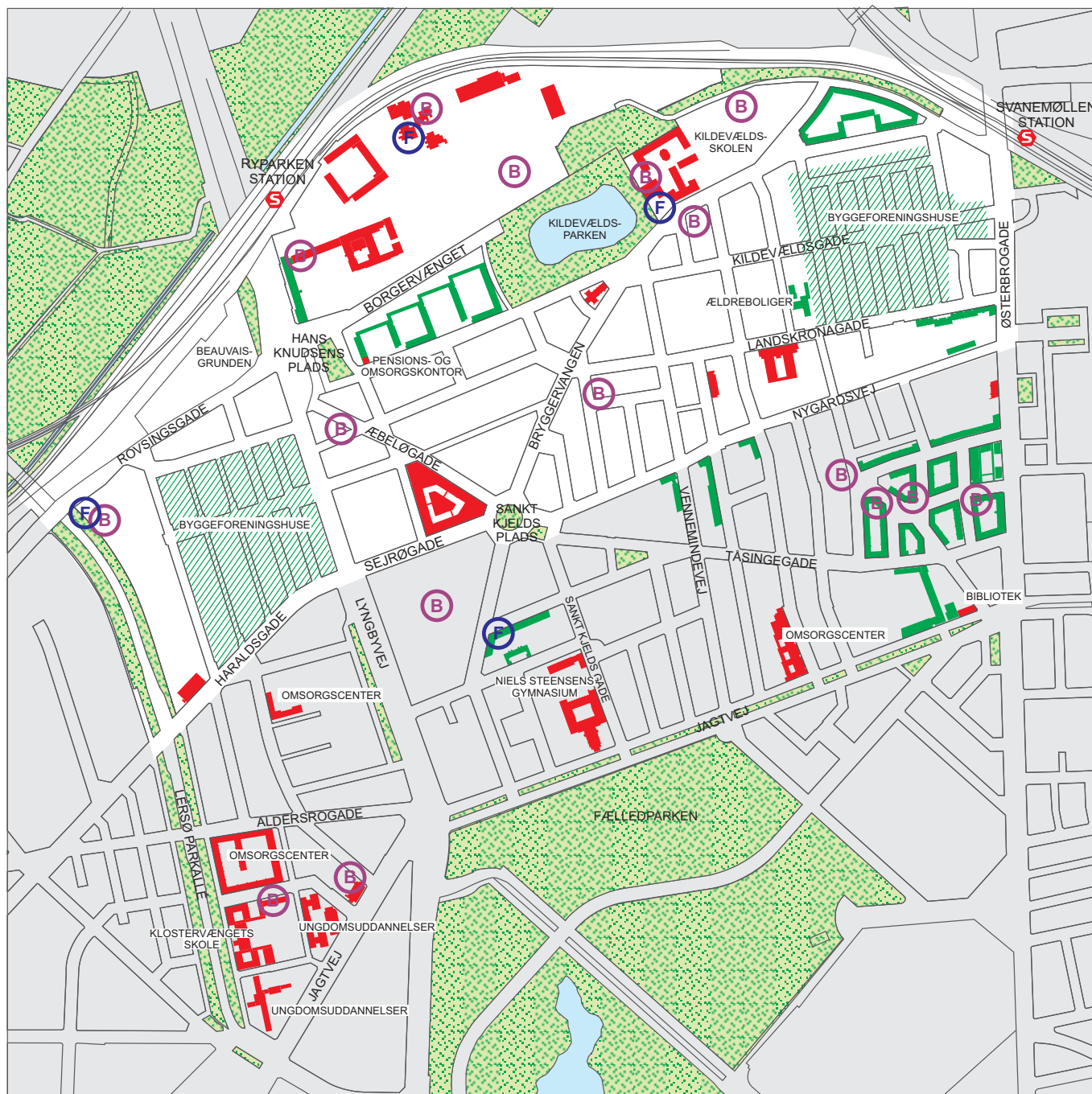
5.1. Samarbejde med kvarterets almene boligorganisationer

Det er en målrettet strategi for områdefornyelsen i Skt. Kjelds Kvarter Nord at skabe et tæt samarbejde med de almene boligorganisationer i kvarteret. Fire almene boligorganisationer har afdelinger i Skt. Kjelds Kvarter Nord. VIBO har tre afdelinger i området omkring Nygårdsvej og Landskronagade. De andre tre har afdelinger i den nordlige del omkring Kildevældsparken. De Vandføres Boligselskab (DVB) har afdelingen Kollektivhuset på Hans Knudsens Plads, Kommunefunktionærernes Boligforening (KBF) har Vognmandsmarken på gaden af samme navn, og AAB har Edwards Griegs Gade ved Bellmans Plads (se kort på næste side).

Skt. Kjelds Kvarter Nord er karakteriseret ved en differentieret beboersammensætning.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

- B Børneinstitutioner
- F Fritidshjem og -klubber
- Offentlige og private institutioner
- Almene boliger

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Der er gode udviklingsmuligheder i områderne omkring Kildevældsskolen

Især omkring Kildevældsparken opleves stigende sociale udfordringer. Der er fem områder, som SSP vurderer, har særlige behov på Ydre Østerbro, tre af disse er lokaliseret i Skt. Kjelds Kvarter Nord. Det drejer sig om Kildevældsparkens legeplads, Vognmandsmarken og Hans Knudsens Plads. Disse områder er dominerede af unge, der kun har sporadisk tilknytning til de eksisterende fritidstilbud i lokalområdet, og derfor ingen - eller kun meget ringe voksenkontakt.

SSP udtaler omkring Hans Knudsens Plads: *"Hans Knudsens Plads frekventeres pt. af en større gruppe af unge. Bænkearealet på pladsen bruges som samlingssted i aftentimerne. Pladsen bruges også i et vist omfang til handel med hash og diverse stoffer, varer osv. Grupperne af unge der ses på pladsen opleves periodisk påvirkede og truende/chikanerende for pladsens øvrige brugere/handlende."* (Info årsplan 2007 - for SSP- lokaludvalget på Ydre Østerbro).

Den stigende uro i området er også begyndt at afspejle sig i boligorganisationernes arbejde. Vognmandsmarken påbegyndte udarbejdelsen af en boligsocial helhedsplan, dog uden at nå til enighed om en endelig ansøgning til Landsbyggefonden, hvorimod Kollektivhuset ved Hans Knudsens Plads netop har fået foreløbigt tilsagn om en boligsocial helhedsplan fra Landsbyggefonden.

Nærområdet til Vognmandsmarken skal udvikles, så der skabes rum der inviterer til ophold, leg og bevægelse for alle beboerne i området.

I Vognmandsmarken er godt en tredjedel af bebyggelsernes 787 beboere arbejdsløse, og området er derfor defineret som et risiko-område (Københavns kommune 2007a). Herudover er godt en tredjedel under 18 år, og langt størstedelen af dem er i aldersgruppen mellem 7 og 17 år. Lidt over halvdelen af disse beboere under 18 år har anden etnisk baggrund. Det kræver, at der her er ekstra fokus på integration, og på aktiviteter, der appellerer til unge med anden etnisk baggrund. Her kan områdefornyelsen med fordel indhente inspiration og erfaring fra andre initiativer i Københavns Kommune, eksempelvis projektet 'Ghetto Gourmet' (se boks). I Vognmandsmarken bemærkes det yderligere, at knap halvdelen af beboerne under 18 år er fra familier med en enlig forsørger (41,7 %) (Danmarks Statistik, KÅS, 2005).

GHETTO GOURMET

et musik projekt, der blev iværksat i 2008 i Urbanplanen på Amager. Ghetto Gourmet giver bands fra udsatte boligområder mulighed for at komme videre med deres musik via undervisning. Projektet har været med til at skabe nye, positive rollemodeller for den næste generation af unge. Erfaringerne i projektet viser, at voksne via musikken kan få en god kontakt med de unge, og så kan man nå dem pædagogisk. Ghetto Gourmet bliver støttet af en række offentlige og private instanser. (www.ghettogourmet.dk)

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Kollektivhuset ved Hans Knudsens Plads

Bag ved Vognmandsmarken ligger Kollektivhuset, det karakteristiske højhus ved Ryparken Station og Lyngbyvej. Kollektivhuset er i modsætning til Vognmandsmarken karakteriseret ved at huse en stor andel ældre beboere. Af afdelingens 240 beboere er 27,1 % mellem 50 og 64 år, og gruppen af ældre på 65 år og opefter udgør 17,1 %¹⁾.

Kollektivhuset er herudover karakteriseret ved, at huse dobbelt så mange førtidspensionister (47 %) som i København som helhed (23,3 %). Dertil har flere af beboerne forskellige misbrugsproblematikker såsom alkohol og eller rusmiddelmisbrug. Desuden er der, som i Vognmandsmarken, en væsentlig andel beboere med anden etnisk baggrund end dansk (30 %), og godt halvdelen af børnene i afdelingen, forsørges af en enlig forsøger.

I helhedsplanansøgningen til Landsbyggefonden er det beskrevet, hvordan afdelingen står overfor massive udfordringer i forhold til den boligsociale situation, og i forhold til den generelle sociale udvikling i området. I ansøgningen står der: "[...] hvis ikke der sættes ind i afdelingerne [Kollektivhuset og Hectorgården på Nørrebro] kan de begge indenfor en overskuelig fremtid ses på både Velfærdsministeriets Ghettoliste, samt betegnes som ufrivillige ghettoer, hvor beboerne vil være fastlåst i ensomhed og manglende socialt fællesskab omkring dét at bo alment."

En udfordring i området er, at flere af kvarterets unge ikke tager aktivt del i områdets fritidsinstitutioner. Der opleves derfor i stigende grad problematikker med unge, der hænger ud i området uden noget at foretage sig, og som derfor begynder at chikanere beboere i området og lave hærværk og anden småkriminalitet.

Som nævnt i indledningen til Skt. Kjelds Kvarter, er der her ikke tale om, at områdefornyelsen skal være en boligsocial redningsplan, men områdefornyelsen kan understøtte en positiv social udvikling af området, så det netop undgås, at der indenfor en overskuelig fremtid er behov for en massiv social redningsplan.

ET TOLERANT KVARTER

I forhold til kvarterets ældre beboere er det især relevant at øge tilgængeligheden inde i kvarteret.

Her skal være plads og udfoldelsesmuligheder for alle - også de, der er dårligt gående, sidder i kørestol, går med rollator osv. I Kollektivhuset arbejdes aktivt på at forbedre husets image, og få skabt et billede af, at huset er lokaliseret i et tolerant kvarter, hvor der er plads til alle. Ved at sætte særlige udviklingsaktiviteter i gang, hvor flere forskellige befolkningsgrupper tilgodeses, kan områdefornyelsen aktivt og synligt understøtte denne udvikling.

¹⁾ Data om Kollektivhuset i dette afsnit er fra De Vanføres Boligselskabs ansøgning om helhedsplaner til Landsbyggefonden 2009.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

5.2. Kildevældsskolen - en kilde til integration

Kildevældsskolen har primært børn og unge fra Skt. Kjelds Kvarter og især fra Vognmanskvarteret, Bellmanskgade, Kildevældskvarteret og fra området omkring byggeforeningshusene på den vestlige side af Lyngbyvej. Kildevældsskolen har en vision om, at skolen er åben overfor alle, og at den skal være i brug mest muligt hver dag. Der er derfor et stort potentiale for at skabe flere projekter med udgangspunkt i Kildevældsskolen, både initiativer der finder sted på skolen og aktiviteter der foregår ude i kvarteret.

Kildevældsskolen kan på den vis fungere som katalysator for en øget tilgængelighed i kvarteret. Flere aktiviteter vil trække flere folk til kvarteret, og aktiviteter der appellerer bredt vil kunne være med til at øge integration mellem forskellige sociale og kulturelle grupperinger - de ældre, børnene og deres forældre, de unge, og de studerende.

Der er allerede nu flere ønsker fra lokalområdet for området omkring Kildevældsskolen. De kommer til

På området bag Kildevældsskolen er der god plads til at udvikle og igangsætte aktiviteter for beboerne i kvarteret

udtryk i Østerbro Bydelsplan, fra Kildevældsskolen og fra Børne- og Ungdomsforvaltningen. Flere aktører er derfor allerede interesserede i at indgå i udviklingsarbejdet med området omkring Kildevældsskolen.

5.3. Sundhed i et socialt og mentalt perspektiv

Forskning viser, at sundhed har en social slagside idet sociale levevilkår og uddannelse i høj grad indvirker på menneskers sundhed og trivsel. I rapporten At prioritere social ulighed i sundhed (Didriksen mf. 2006) undersøges sammenhængen mellem socioøkonomisk status og sundhed. Undersøgelsen viser, at uddannelses- og indkomstniveau er proportionel med sundhedstilstanden, og at det at stå udenfor arbejdsmarkedet har sammenhæng med øget sygelighed og dødelighed. Desuden påpeges det i rapporten Danskernes motions og sportsvaner (Pilgaard 2008), at førtidspensionister, folkepensionister, efterlønnere og arbejdsløse i større grad end andre oplever at være i dårlig fysisk form²⁾.

Af betydning for det generelle sundhedsniveau blandt befolkningen er også den mentale sundhed. Sundhedsstyrelsen definerer mental sundhed som *"en tilstand af trivsel, hvor individet kan udfolde sine evner, kan håndtere dagligdagsudfordringer og stress samt indgå i menneskelige fællesskaber"* (Sundhedsstyrelsen 2008). De to temaer det især er relevant at arbejde med i forbindelse med en områdefornyelse er udfoldelsen af den enkeltes evner og sociale fællesskaber:

Udfoldelse af evner handler om at skabe rum hvor folk kan få lov til at udfolde sig. Det sker bl.a. i borgerinddragelsesprocessen i en områdefornyelse, hvor konkrete projekter udvikles. Opsøgende arbejde i forhold til at inddrage kvarterets mindre ressourcer stærke borgere og deres kompetencer i denne proces, er

²⁾ Samme rapport konkluderer samtidig at der er en markant stigning i antallet af ældre mellem 60-79 år som dyrker idræt. Dette tyder på at der blandt ældre er store forskelle i aktivitetsniveauet. Der er en gruppe af meget aktive og en gruppe af meget lidt aktive (Pilgaard 2008).

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

derfor et mål i sig selv. Andre tiltag er projekter og netværk hvor borgere får mulighed for at bruge og udvikle sine evner (se boks nedenfor).

Sociale fællesskaber har at gøre med at udvikle sociale netværk og fællesskaber. Dette kan især være en mangel blandt enlige, ældre og for folk udenfor arbejdsmarkedet. En områdefornyelse i Skt. Kjelds Kvarter vil derfor have sigte på at udvikle og styrke netværk, både specifikt indenfor disse grupper og på tværs af beboerne i kvarteret.

Sociale netværk og udfoldelse af egne kompetencer kan i sig selv styrke den mentale sundhed. Samtidig er det dokumenteret (Troelsen m.fl. 2008), at sociale relationer er afgørende for at tilegne sig og fastholde en given sundhedsadfærd. Faktorer som social status, sociale bindinger og social sammenhængskraft har betydning for den fysiske og psykiske sundhedstilstand. Mental og fysisk sundhed kan derfor med fordel tænkes ind i sociale og kompetencefremmende projekter.

Markedspladsen kunne samtidig organiseres med udgangspunkt en lokal sundhedsgruppe bestående

SUNDHEDSMARKEDSPLADS OG SUNDHEDS-TASKFORCE

Østerbros borgere har ytret ønske om en sundhedsmarkedsplads på Hans Knudsens plads. På sundhedsmarkedspladsen, som er beskrevet i Bydelsplanen, kunne der være fokus på motion, kost, sundhedsoplysning og sundhedstjek, foreningsmuligheder og økologisk mad. På markedspladsen skal yderligere være mulighed for, at borgerne kan komme med forslag til aktiviteter i området, få hjælp til at finde lokaler og få stillet hjælp og viden til rådighed, hvis man ønsker at opstarte en aktivitet som fx forældre-barn gymnastik.

af sundhedspersonale, sociale medarbejdere og folk fra foreningslivet. Denne gruppe kunne i hverdagens agere som en sundheds-taskforce og lave opsøgende arbejde med fokus på et sundt og aktivt liv rundt om i kvarteret. Ideen er eksempelvis at møde skolebørn, indvandrerkvinder eller ældre i det nærmiljø, hvor de færdes, og motivere og iværksætte initiativer og netværk i samspil med disse grupper.

Kvarterets pladser trænger til et løft, så de i højere grad inviterer til ophold, samværd og aktiviteter for alle kvarterets beboere

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

6. DESIGNEDE NETVÆRK TIL NYE FORMER FOR BORGERINDDRAGELSE

Københavns Kommune søger Indenrigs- og Socialministeriet om yderligere 20 mio. kr. i støtte til særlige forsøgsindsatser fordelt på de to områdefornyelser i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd. Som del af disse forsøgsmidler ønsker Københavns Kommune at arbejde på at videreudvikle de borgerinddragelsesmetoder, der nu i en årrække har været praktiseret i Københavns Kommune i relation til de helhedsorienterede områdebaserede indsatser.

Målet er at skabe en bæredygtig udvikling i Skt. Kjelds Kvarter ved at identificere og udvikle de ressourcer, der ligger i området. Civile, sociale, kulturelle og erhvervsmæssige netværk skal styrkes, og derved give kvarteret, familierne og den enkelte beboer mulighederne for at skabe en selv bærende ramme for dagligdagen. Forsøgsindsatserne vil på den vis blive baseret på en forståelse af, at varige forandringer sker ved at beboerne gennem aktiv inddragelse selv er med til at forme de fysiske og sociale forandringer i området, og derved udvikles stærke selv bærende netværk.

Som supplement til den viden og de erfaringer, der ligger i Københavns Kommune, ønsker kommunen at indgå samarbejde med andre relevante aktører, såsom andre kommuner, Center for Boligsocial Udvikling og Indenrigs- og Socialministeriet. Herudover vil kommunen inddrage eksterne konsulenter til at understøtte og kvalificere udviklingen af nye strategiske netværksmodeller.

Formålet med udviklingen af nye metoder til borgerinddragelse er at komme med konkrete bidrag til at udvikle metoder i lokalsamfundsarbejdet som sikrer en ressourcebaseret og udviklingsorienteret tilgang, og at skabe nye redskaber til hvordan kommunen kan få et bredere udsnit af borgerne til at deltage i helhedsorienterede områdebaserede indsatser.

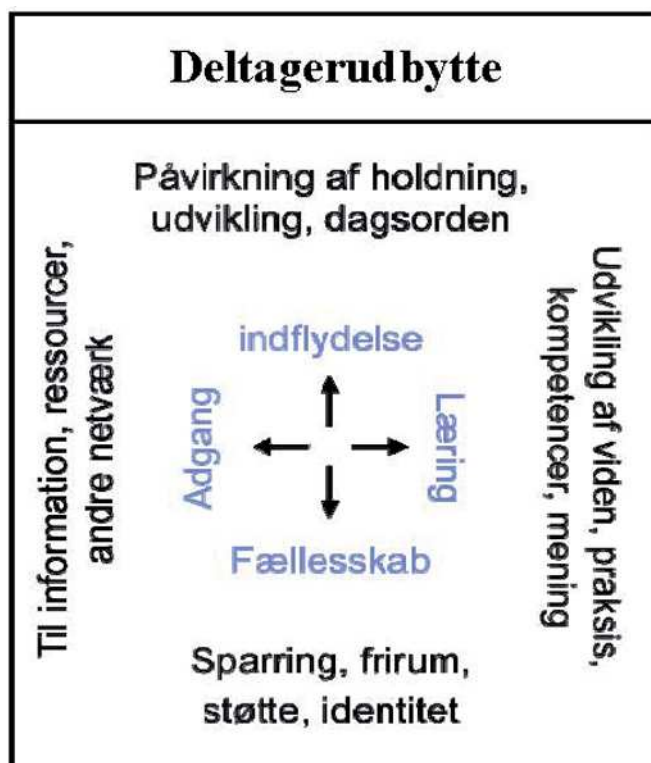
Designede netværk

Udviklingsarbejdet vil tage afsæt i tanker og erfaringer omkring designede netværk. Der er to centrale principper i designede netværk; det første er, at del-

tagelse sker på frivillig basis, og skal derfor motiveres med et synligt udbytte af deltagelsen.

I designede netværksprocesser findes fire grundlæggende retninger i forhold til det udbytte, man som deltager kan opnå ved at deltage aktivt (se figur). Alle fire retninger: adgang, fællesskab, læring og indflydelse er relevante i forhold til borgernes motivation for at deltage i en områdefornyelsesindsats. Det centrale udbytte for borgerne vil dog primært være at opnå indflydelse gennem deres deltagelse. En netværksinddragelse af den enkelte borger skal derfor kunne tilbyde at borgeren reelt kommer til at påvirke den kommende udvikling. Ellers oplever deltagerne ikke, at de opnår et udbytte.

Det andet centrale princip i relation til designede netværk er, at ikke alle er interesserede i alt. Inddragelsen skal derfor være bygget op omkring et konkret mål, og være designet og faciliteret så den matcher borgerne og møder dem der, hvor de i forvejen har en social praksis. I designede netværk er det derfor væsentligt, at de enkelte netværk er fokuserede omkring *hvordan* en ændring eller et projekt skal udarbejdes, og ikke på de overordnede overvejelser om *hvad* der skal ændres eller udarbejdes.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

FUTURE CITY GAMES

er udviklet af British Council i Storbritannien. Spillet er et værktøj til at finde kreative løsninger på de byers udfordringer. Spillets mål er at finde den bedste idé til at forbedre livskvaliteten i et bymiljø. Deltagerne konkurrerer i hold med 5-6 deltagere pr. hold, hvor hvert hold skal udforme, afprøve og til sidst præsentere deres idéer for de andre hold og for et panel af politikere med kendskab til kvarteret. Metoden har vist sig effektiv til at inddrage grupper af beboere, som normalt ikke kommer til orde, og hjælper derved til at udvikle og udnytte ressourcerne i et lokalområde. Samtidig får beboerne mulighed for at tilegne sig nye kompetencer og øver sig i på nye kreative måder at samarbejde om at løse problemer.

At inddragelsen skal være bygget op omkring et konkret mål og være designet herefter betyder bl.a., at begrebet borgermøde skal nytænkes. En alternativ måde at inddrage beboerne på er gennem spillet Future City Games (se boks ovenfor).

Et mål er, at mødet med borgerne skal afspejle den praksis, som inddragelsen handler om. Når temaet er sundhed og bevægelse er det derfor nødvendigt at medtænke disse begreber i mødet med borgerne. Hvis det er skoleveje der skal udvikles, og derved skolebørn der skal engageres, kan interaktionen foregå, når de er på vej til og fra skole. Hvis det er etableringen af rollatorruter for ældre, kan det foregå som en rullende snak med en gruppe ældre beboere eller som caféseminarer på plejehjemmene i kvarteret. Det essentielle er at møde beboerne der, hvor de har en lokal social praksis, ikke mindst da det er her, at nye tiltag lettest forankres.

BY X - BØRN OG UNGE SKAL INVOLVERES I DEN BY DE VOKSER OP I

Formålet med projektet ByX er at inddrage børn og unge i konkrete projekter og udviklingsforløb hvor de kan bidrage med reel værdi, ideer og kvalificering. I sidste ende skal børn og unge have direkte indflydelse på de forandringer som sker i byen. Det er målsætningen at der opnås resultater indenfor det byudviklingsmæssige samtidig med at børn og unge opnår ejerskab, lærings- og dannelsesmæssige resultater.

Et væsentligt element i udviklingen af nye borgerinddragelsesmetoder er at dokumentere og evaluere processer og resultater, så de kan blive til gavn for andre helhedsorienterede områdebaserede indsatser. Evalueringsindsatserne er beskrevet nærmere i næste kapitel.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

7. RAMMER FOR OMRÅDEFORNYELSERNE

7.1. Organisering

Kommunal organisering

Det er Københavns Kommunes mål at realisere en helhedsorienteret indsats med inddragelse af alle forvaltninger i alle relevante faser. Endvidere har alle forvaltninger bidraget til udformningen af nærværende ansøgning.

Indsatsen hører under Teknik- og Miljøudvalget. Forvaltningen får til opgave at koordinere den helhedsorienterede og tværgående indsats i områdefornyelserne, samt at fungere som det administrative bindeled mellem forvaltninger, lokaleområde og øvrige parter.

Centralt er der nedsat en styregruppe bestående af personer fra samtlige forvaltninger, som har til opgave at sørge for tværgående information og samarbejde mellem forvaltningerne om områdefornyelsesindsatsen.

Lokal organisering

På lokalt niveau kan organiseringen først fastlægges endeligt efter yderligere konsultationer med lokale interessenter og lokaludvalget. Det forventes, at der nedsættes en tværfaglig temagrube, som varetager planlægningen og realiseringen af den særlige forsøgsindsats.

Københavns Kommune vil arbejde med udformningen af den lokale organisering, som del af den særlige udviklingsindsats. Udformningen vil bl.a. ske på baggrund af ideerne med designede netværk.

7.2. Forankring

Målet med områdefornyelserne er at igangsætte en bæredygtig fornyelsesproces, som også kan fortsætte efter områdefornyelsesindsatsernes ophør. Samtidig er det vigtigt, at de kræfter, der er bragt i spil gennem lokale netværk og private investeringer får mulighed for at fortsætte efter områdefornyelsesindsatsens ophør. Derfor skal det allerede fra starten overvejes og medtænkes i den videre planlægning, hvordan de konkrete projekter opnår bæredygtighed, og kan fastholdes og videreføres på både kort og langt sigt.

I områdefornyelsernes sidste fase udarbejdes der en konkret forankringsplan, der indeholder en konkret stillingtagen til organisatorisk og driftmæssig forankring af de enkelte projekter. I planen skal tages stilling til hvilke projekter der skal afsluttes, og hvilke projekter der skal videreføres driftmæssigt i kommunalt regi, og hvilke der kan videreføres af lokale foreninger og lignende.

Det forventes, at mange af de projekter, som initieres af områdefornyelserne, vil blive forankret i lokaludvalget, der i kraft af deres plads i den fælles styregruppe har kendskab og ejerskab til områdefornyelsernes projekter. Lokaludvalget har beslutningskompetence vedrørende puljemidler til bydelsrelaterede aktiviteter indenfor demokrati, kultur og netværk.

Endvidere er lokaludvalgene forpligtet til at afgive høringssvar til kommunen i sager af særlig betydning for den enkelte bydel. Lokaludvalgene kan også fremsende forslag til Borgerrepræsentationens udvalg og udtale sig internt i kommunen og til eksterne myndigheder.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

7.3. Evaluering

Københavns Kommune finder det vigtig, at områdefornyelsesindsatserne løbende evalueres. En løbende procesevaluering af projekterne giver både mulighed for løbende justeringer i indsatserne, og for at opsamle og bearbejde erfaringer, så de også er tilgængelige for fremtidige områdefornyelsesindsatser. Københavns Kommune er pt. i gang med at udarbejde et evalueringsredskab, en såkaldt strategiskabelon, som fremover skal bruges til at systematisere en løbende evaluering af de områdebaserede indsatser i kommunen.

Udover en løbende procesevaluering arbejder Københavns Kommune med videreudviklingen af det Socioøkonomiske Københavnerkort. Det Socioøkonomiske Københavnerkort er et kort, der illustrerer hvilke kvarterer der ud fra en række økonomiske og sociale parametre er mest udsatte, og derfor trænger til et løft. Desuden vil kvalitative data indsamles i forbindelse med udarbejdelsen af de to statusrapporter, der afleveres til Indenrigs- og Socialministeriet henholdsvis to år inde i projektet og ved afslutningen i år 2016.

Kortet forventes at være opdateret i 2010 og intentionen er, at områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter ved hjælp af kortet løbende skal evalueres over de næste fem år. Det vil derfor tilstræbes, at kvantificerbare succeskriterier og målsætninger for områdefornyelserne i Skt. Kjelds Kvarter kan aflæses i Det Socioøkonomiske Københavnerkort. Målet er herved at udvikle et evaluerings- og styringsredskab der også kan bruges til fremtidige områdefornyelser, og andre områdebaserede indsatser.

De to evalueringsniveauer, den kvantitative måling i det Socioøkonomiske Københavnerkort og kvalitative data om projekternes processer, erfaringer og resultater skal supplere hinanden. Ved at holde de to dataniveauer op imod hinanden, etableres et mere kvalificeret grundlag at vurdere og diskutere de samlede effekter af områdefornyelserne ud fra.

7.4. Foreløbig tidsplan for Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd

Fase 1: Forprojekt

April - Juni 2010	Tilbage melding fra ministeriet og politisk behandling af ansøgningen
2. kvartal 2010	Ansættelse af sekretariat
3. og 4. kvartal 2010	Projektet og borgerinddragelsesprocessen forberedes af sekretariatet. Kvarterplanproces med borgerinddragelse igangsættes
1. og 2. kvartal 2011	Kvarterplanen udarbejdes i dialog mellem kommunens forvaltninger og kvarterets borgere
3. kvartal 2011	Beslutningsproces om kvarterplan. Styregruppen indstiller forslag til kvarterplan til Borgerrepræsentationen
4. Kvartal 2011	Borgerrepræsentationen og Indenrigs- og Socialministeriet godkender kvarterplanen

Fase 2: Realiseringsfasen

1. Kvartal 2012	Udarbejdelse af konkret og synlig forankringsplan
2012 - 2016	Realisering af kvarterplanen

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Fase 3: Forankringsfasen

1. Kvartal 2016	Realiseringsfasen organiseres. Der nedsættes arbejdsgrupper under de enkelte delprojekter
4. Kvartal 2016	Projektet afsluttes, og der udarbejdes en afsluttende statusrapport til Indenrigs- og Socialministeriet.

7.5. Økonomi

Københavns Kommune ansøger om 10 mio. kr. af den statslige udgiftsramme til områdefornyelsen i Skt. Kjelds Kvarter Nord.

Herudover ansøges om øget refusion på 10 mio. kr. til udgifter i forbindelse med den særlige forsøgsindsats i forhold til:

- udvikling af nye redskaber til borgerinddragelse i byfornyelsesprojekter
- udvikling af nye tilgange til sociale indsatsområder, der skaber øget sundhed og bevægelse blandt beboerne i kvarteret
- forsøg med fysiske byrumsløsninger, der skaber øget sundhed og bevægelse blandt beboerne i kvarteret.

Af nedenstående skema fremgår det, hvordan midlerne til indsatsen i området tænkes fordelt på henholdsvis den ordinære områdefornyelsesindsats og den særlige forsøgsindsats.

I det samlede budget er indregnet 20 mio. kr. fra Københavns Kommune, 10 mio. kr. fra den statslige udgiftsramme, samt 10 mio. kr. fra den statslige ramme til særlige forsøgsindsatser. Det samlede budget for områdefornyelsen bliver derved 40 mio. kr.

Fordeling af midler til indsatsen i den ordinære områdefornyelse i Skt. Kjelds Kvarter Nord

Projekter og aktiviteter	13.500.000 kr.
Små synlige projekter	5.000.000 kr.
Information og møder	1.000.000 kr.
Drift af sekretariat	10.000.000 kr.
Lokaler	500.000 kr.
I alt	30.000.000 kr.

Fordeling af midler til indsatsen i forhold til den særlige forsøgsindsats i Skt. Kjelds Kvarter Nord

Udvikling af nye borgerinddragelsesmetoder	2.000.000 kr.
Udvikling af metoder og tilgange til sociale indsatsområder	2.500.000 kr.
Udvikling af fysiske byrumsløsninger	5.500.000 kr.
I alt	10.000.000 kr.

Københavns Kommune anser det for vigtigt at mobilisere private investeringer i kvarteret, og at inddrage private ressourcer i områdefornyelsen. Dette vil bl.a. ske ved:

- at søge at igangsætte offentlige-private-partnerskaber (OPP)
- at indgå tæt samarbejde med de almene boligorganisationer og -afdelinger i kvarteret
- at samarbejde med private fonde, organisationer, foreninger o.l. Kommunen har gode erfaringer med at organisere samarbejder i partnerskaber mellem kommunen og private aktører
- at forudsætte privat medfinansiering som betingelse for at opnå støtte til projekter på private fællesveje, privat grund, o.l.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

- at forhandle med ejerne af private udlejningsejendomme om finansiering af vedligeholdelsesarbejder ved bygningsfornyelse
- at forhandle med de berørte ejendomme om medfinansiering af fælles friarealer

7. ANVENDT LITTERATUR

Andersen, Rasmus B. (2009) *Aktiverende Arkitektur og Byplanlægning* Danmarks Idrætsforbund og Indenrigs- og Socialministeriet

De Vanføres Boligselskab (2009) *Ansøgning om helhedsplan for De Vanføres Boligselskab*

Diderichsen, Finn, Habroe, Maria og Nygaard, Else (2006) *At prioritere social ulighed i sundhed - analysestrategi og resultater for Københavns Kommune* Folkesundhed København

Eplov, Lene Falgaard og Lauridsen, Sigurd (2008) *Fremme af mental sundhed – baggrund, begreb og determinanter* Sundhedsstyrelsen

Jensen, Bjarne Bruun (2009) *Sundhedspædagogiske kernebegreber* i Kamper-Jørgensen, Finn, Almind, Gert og Jensen, Bjarne Bruun (red.) *Forebyggende Sundhedsarbejde* Munksgaard Danmark

Kamper-Jørgensen, Finn, Kjøller, Mette og Toftager, Mette (2009) *Den sunde by - Dokumentation af de faktorer, som påvirker sundhed i den tætte by og forstaden som led i udvikling af bæredygtig planlægning* By- og landskabsstyrelsen

Københavns Kommune (2009) *10 næridrætsanlæg der rykker!*

Københavns Kommune (2009) *Bydelsplan Østerbro*

Københavns Kommune (2009) *Byfornyelse 2009-2013 - en bæredygtig strategi for bygnings- og gårdfornyelser*

Københavns Kommune (2009) *Lommeparker, træer og andet godt*

Københavns Kommune (2009) *Metropol for mennesker - visioner og mål for Københavns byliv 2015*

Københavns Kommune (2003) *ByskabsAtlas København*

Københavns Kommune (2008) *Hvordan bekæmper vi ældres ensomhed?*

Københavns Kommune (2007a) *10 i én*

Københavns Kommune (2007b) *Faktahæfte Østerbro*
Nielsen, Gert, Roessler, Kirsten Kaya, Toftager, Mette og Troelsen, Jens (2008) *De bolignære områders betydning for sundhed* Syddansk Universitet

Pilgaard, Maja (2008) *Danskernes motions- og sportsvaner 2007 - Nøgletal og tendenser* Idrættens analyseinstitut

Schytte, Benny (2009) *Mere bevægelse i byens rum - et idékatalog om byfornyelse og moderne legegader* Indenrigs- og Socialministeriet

WHO (2006) *Fysisk aktivitet og aktiv livsstil i byer*

Relevante hjemmesider

Galleri Hamlet: www.galleri-hamlet.dk

Ghetto Gourmet: www.ghettogourmet.ning.com

Mit liv - min sundhed: www.2.kk.dk/folkesundhed

Social Ventures 2200: www.socialventures2200.dk

Om initiativer for cyklister i København:

www.copenhagenize.com

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

BILAG

BILAG 1: STATISTISK OVERSIGT - SKT. KJELDS KVARTER SYD..... 36

BILAG 2: TEMAKORT

Temakort 1: Små boliger	37
Temakort 2: Boliger med installationsmangler	38
Temakort 3: Personer fra ikke-vestlige lande	39
Temakort 4: 16-66-årige udenfor arbejdsstyrken	40

BILAG 3: VURDERINGSSKEMA FOR SKT. KJELDS KVARTER SYD 41

BILAG 4: OM UDVÆLGELSE AF OMRÅDER TIL OMRÅDEFORNYELSE 2010 42

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

BILAG 1: STATISTISK OVERSIGT - SKT. KJELDS KVARTER NORD

Tabel 1 - Beboerne pr. 1.1.2007

	Skt. Kjelds Kvarter Nord	Hele København
Beboere i alt	12.739	518.574
Aldersfordeling		
0-17-årige	16,8 %	17,3 %
18-29-årige	24,9 %	24,4 %
30-59-årige	42,9 %	43,0 %
60+	15,4 %	15,3 %

Tabel 2 - sociale forhold

	Skt. Kjelds Kvarter Nord	Hele København
Uddannelsesniveau pr. 1.1.07		
16-64-årige med folkeskolen som det højeste udd. niveau	19,4 %	23,4 %
Gymnasial uddannelse	8,3 %	8,5 %
Erhvervsfaglig uddannelse	18,7 %	19,2 %
Videregående uddannelse	31,8 %	28,2 %
Under uddannelse	21,8 %	20,7 %
Andel 16-66-årige udenfor arbejdsstyrken pr.1.1.07	21,2 %	23,9 %
Beboere med ikke-vestlig herkomst pr. 1.1.09	10,8 %	14,5 %

Tabel 3 - Boliger pr. 1.1.09

	Skt. Kjelds Kvarter Nord	København
Antal boliger	7.267	295.632
Antal boliger opført før 1950	73,9 %	73,1 %
Ejerforhold		
Almene boliger	7,6 %	20,2 %
Ejeboliger	21,1 %	20,4 %
Andelsboliger	39,3 %	32,5 %
Privat udlejning	31,1 %	25,1 %
Offentligt ejede boliger	0,8 %	1,8 %
Boliger med installationsmangler	13,9 %	12,3 %
Boligstørrelse		
Boliger under 60m ²	28,9 %	31,4 %
Boliger fra 60-79m ²	29,9 %	29,3 %
Boliger fra 80-99m ²	22,2 %	19,6 %
Boliger fra 100-119m ²	8,6 %	9,2 %
Boliger fra 120+ m ²	10,4 %	10,5 %

Tabel 4 - bolig og erhvervsareal pr. 1.6.08

	Skt. Kjelds Kvarter Nord
Samlet boligareal	567.507m ²
Samlet erhvervsareal	210.718m ²

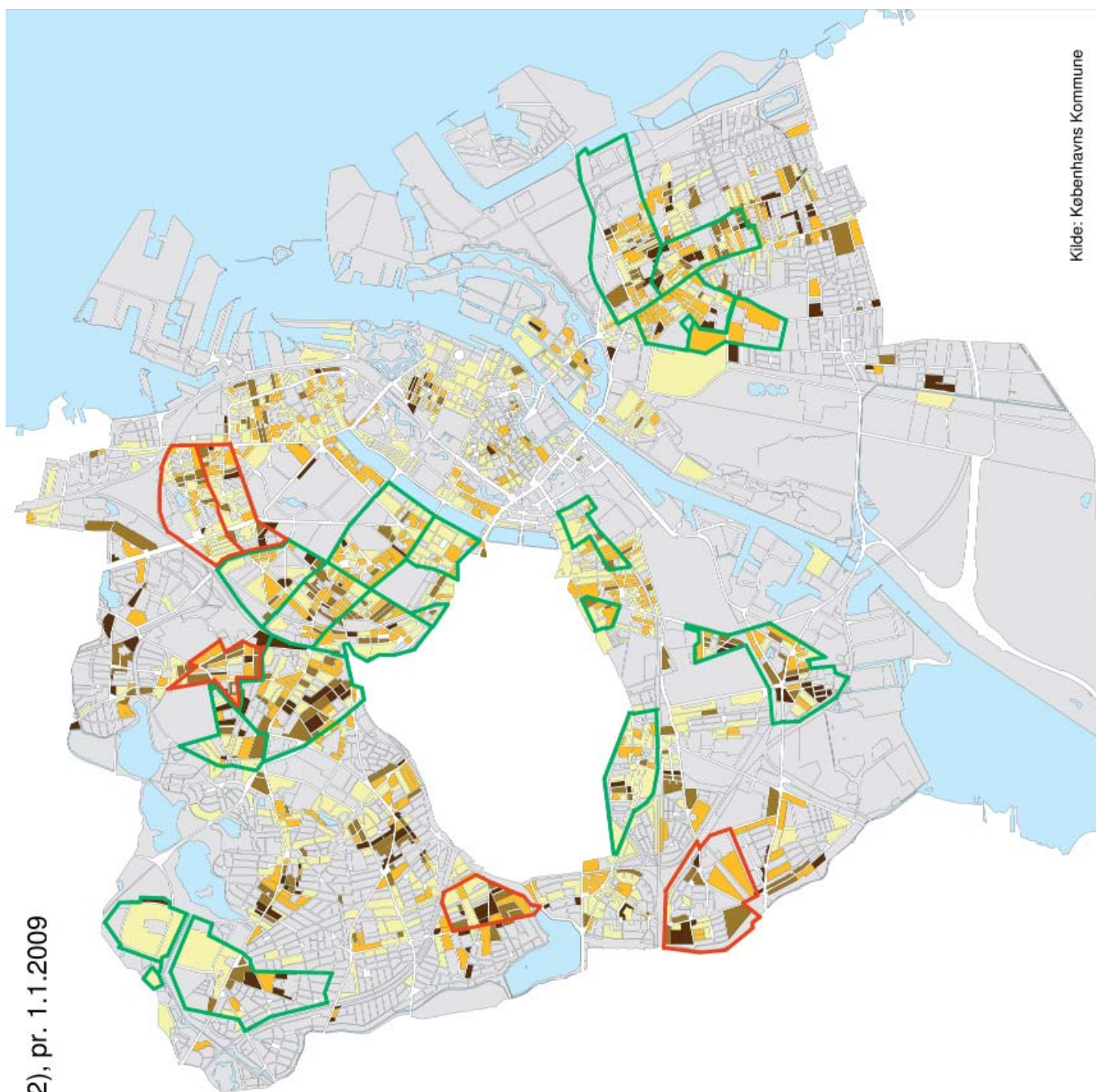
Tabel 5 - Arbejdspladser pr. 1.1.07

	Skt. Kjelds Kvarter Nord	København
Antal arbejdspladser i alt	5.280	342.139
Fremstillingsvirksomhed m.v.	4,7 %	5,50 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	2,2 %	2,20 %
Handel, hotel og restauration	8,3 %	16,00 %
Transport og kommunikation	12,1 %	8,10 %
Finansiering og forretningservice	16,9 %	26,20 %
Offentlig administration	30,2 %	10,20 %
Undervisning	2,8 %	6,80 %
Social- og sundhedsvæsen	19,1 %	14,30 %
Renovation, foreninger og forlystelser	3,2 %	10,10 %
Uoplyst (inkl. landbrug og råstofudvinding)	0,5 %	0,60 %

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Temakort 1: Små boliger (under 60 m²), pr. 1.1.2009

Kun karréer med mindst
10 etage- / kollegieboliger
i B-, C-, S- og E-områder

Red: Områder med behov for områdeløft

Grøn: Igangværende eller afsluttede områdeløft

Små boliger (under 60 m²), pr. 1.1.2009
Karréer med mindre end 0,5 procent små boliger er ikke medtaget
■ 75 procent eller flere
■ 50 til 74 procent
■ 25 til 49 procent
■ 1 til 24 procent

Gennemsnit for Københavns Kommune: 31,4 %

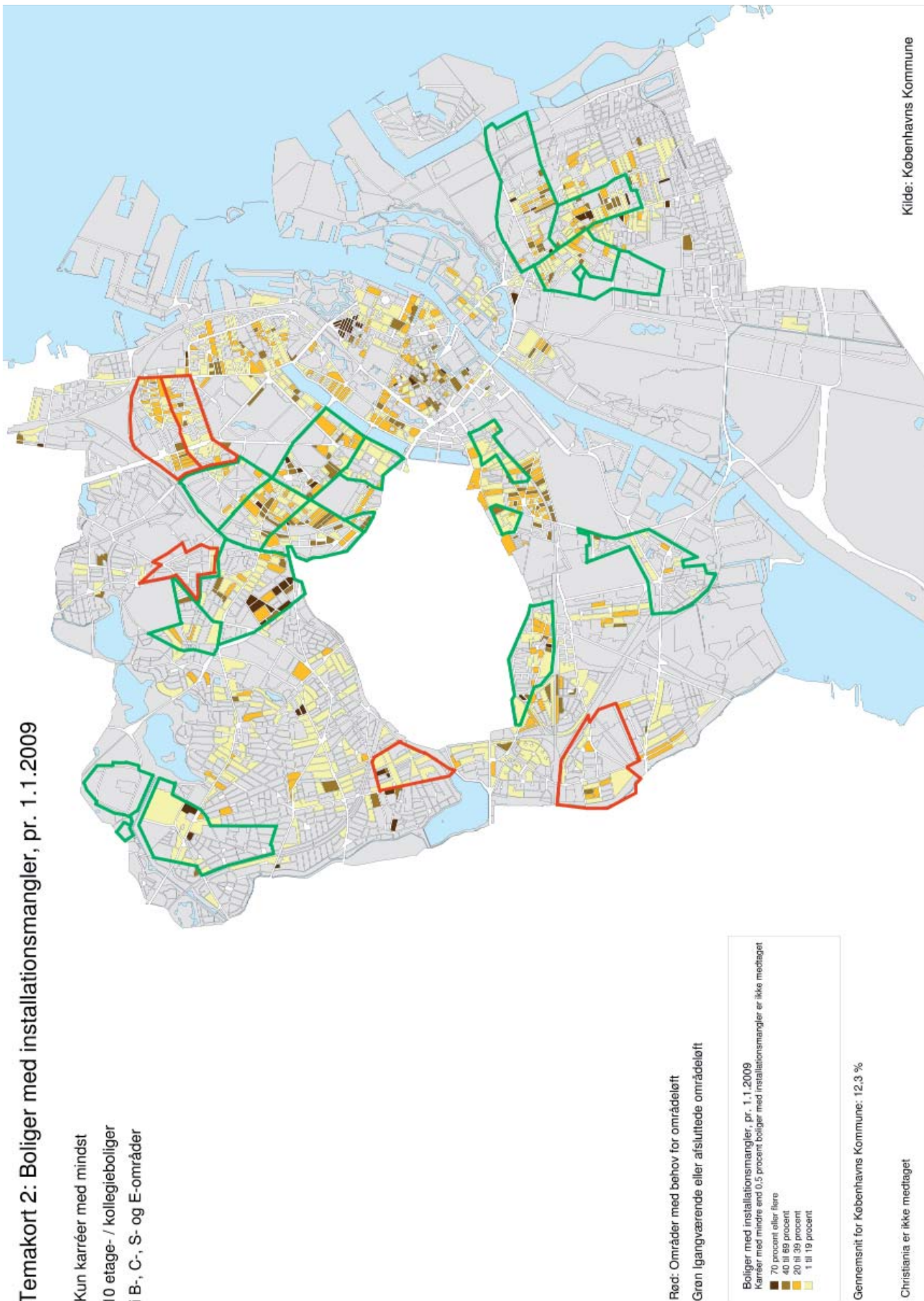
Christiania er ikke medtaget

Kilde: Københavns Kommune

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Temakort 2: Boliger med installationsmangler, pr. 1.1.2009

Kun karréer med mindst 10 etage- / kollegieboliger i B-, C-, S- og E-områder

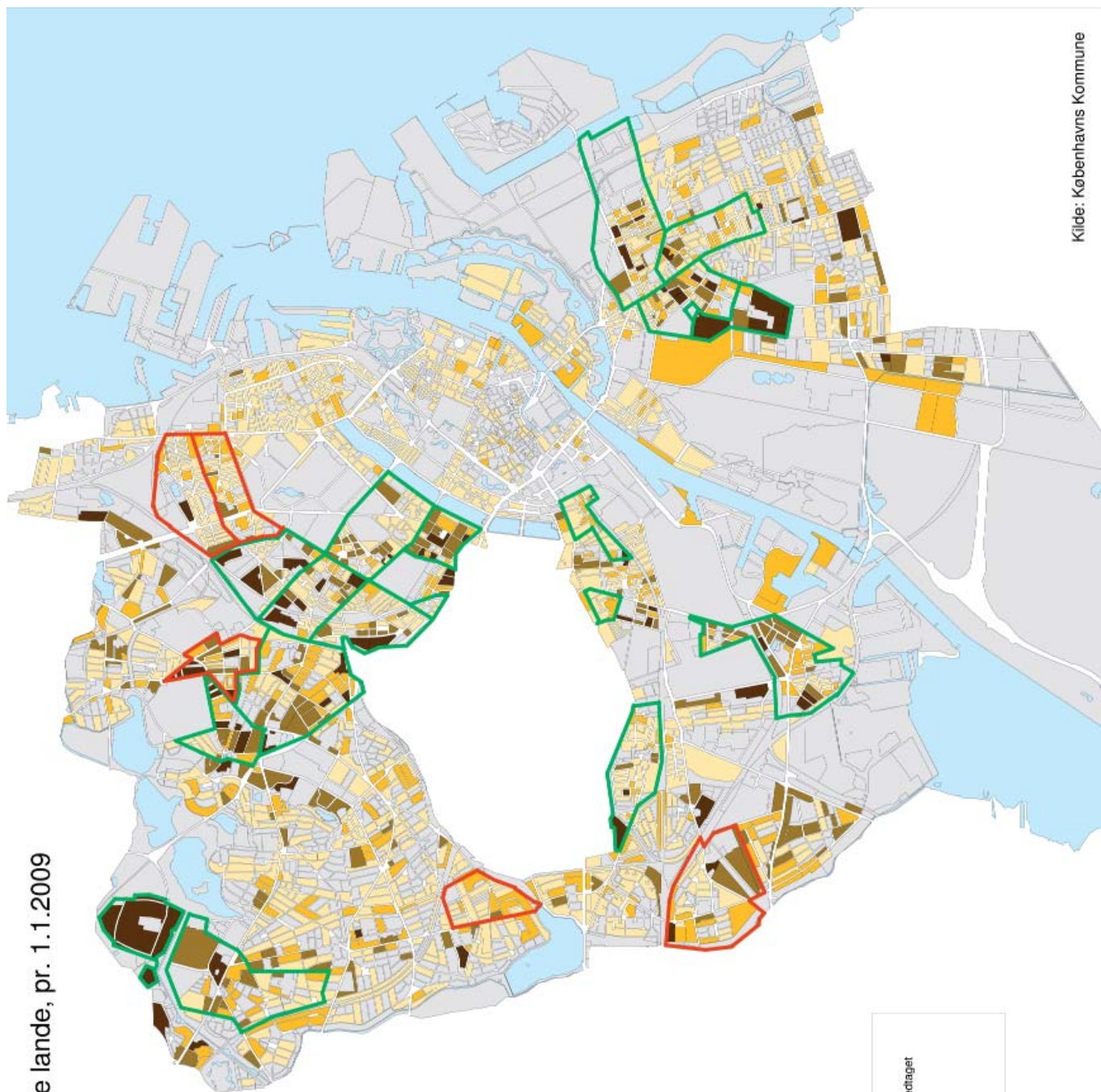

Kilde: Københavns Kommune

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Temakort 3: Personer fra ikke-vestlige lande, pr. 1.1.2009

Kun karréer med mindst
50 beboere i B-, C-, S-, og
E-områder

Vestlige lande omfatter Norden, EU pr. 1.1.2007, Andorra, Lichtenstein, Monaco, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.
Ikke-vestlige lande omfatter alle øvrige lande.

Rød: Områder med behov for områdelejlighed
Grøn: Igangværende eller afsluttede områdeindsatser

Personer fra ikke-vestlige lande, pr. 1.1.2009
Karréer med mindre end 0.5 procent personer fra ikke-vestlige lande er ikke medtaget

40 procent eller flere
20 til 39 procent
10 til 19 procent
1 til 9 procent

Gennemsnit for Københavns Kommune: 14,5 %

Christiania er ikke medtaget

Kilde: Københavns Kommune

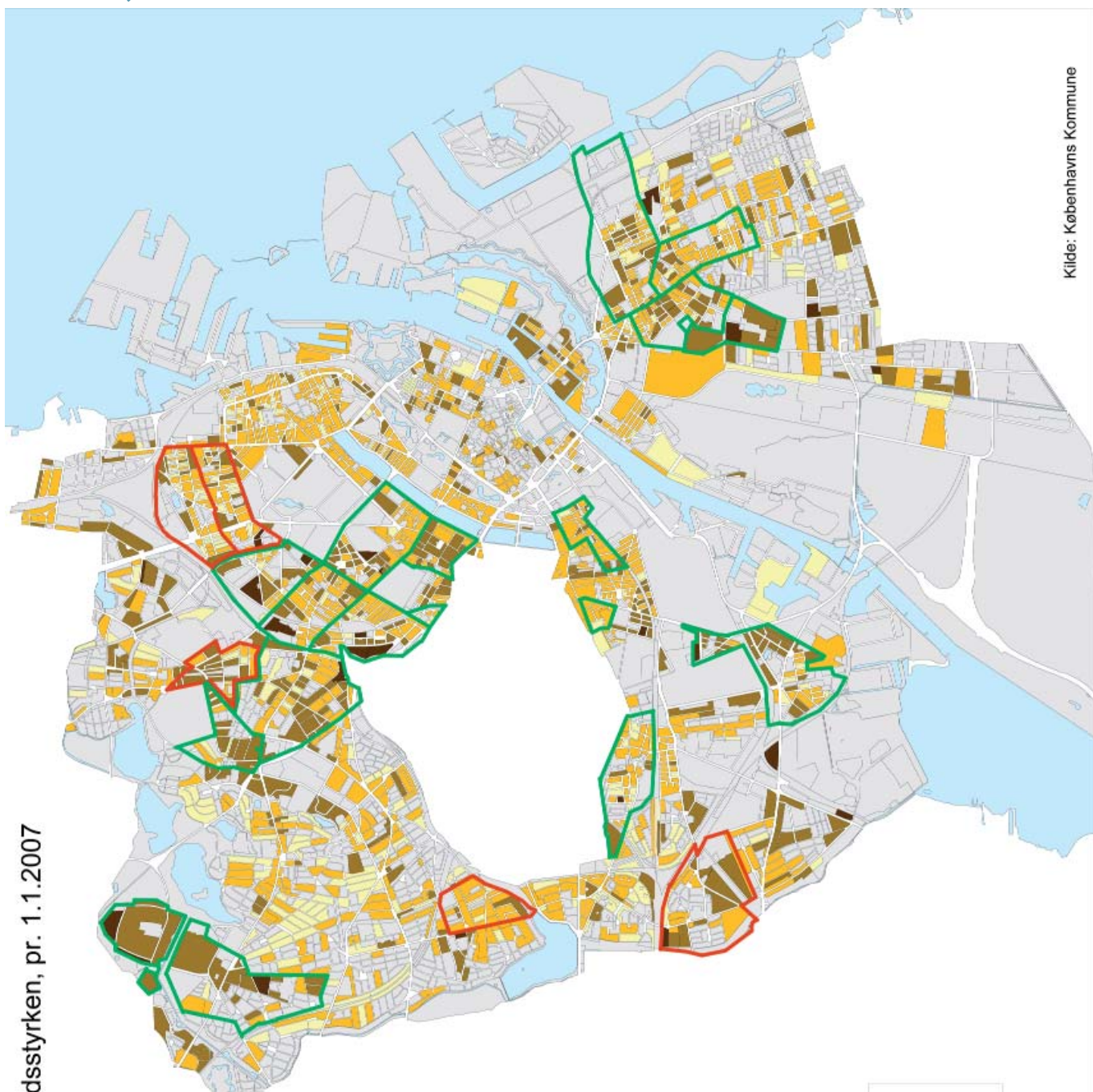
SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Temakort 4: 16-66 årige udenfor arbejdsstyrken, pr. 1.1.2007

Kun karriere med mindst 50

16-66 årige i B-, C-, S-, og

E-områder

Rød: Områder med behov for områdefornyelse

Grøn: Igangværende eller afsluttede områdereindsatser

Personer udenfor arbejdsstyrken i forhold til 16-66 årige, pr. 1.1.2007

Karrier med mindre end 0,5 procent 16-66 årige udenfor arbejdsstyrken er ikke medtaget

■ 50 procent eller flere

■ 25 til 49 procent

■ 15 til 24 procent

■ 1 til 14 procent

Gennemsnit for Københavns Kommune: 23,9 %

Christiania er ikke medtaget

Kilde: Københavns Kommune

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

BILAG 3: VURDERINGSSKEMA FOR SKT. KJELDS KVARTER NORD:

Ældre byområder i større byer, hvor der er et væsentligt behov for bygningsfornyelse

Vurdering	Betydning
0	Ikke relevant
1	Ikke noget problem
2	Et lille problem
3	Et vist problem
4	Et stort problem
5	Et meget stort problem

Er det et problem, at der er: Vurdering på
en skala 1-5

Fysiske forhold i området

- nedslidte boliger med dårlig standard?	5
- ensidig boligstruktur?	1
- behov for fælles friarealforbedring ved boligerne?	4
- behov for nedrivning, renovering eller omdannelse af erhvervsbygninger?	2
- grimme eller nedslidte byrum?	5
- trafikproblemer?	5
- manglende beboer- og fritidsfaciliteter?	5
- nedslidte eller manglende friarealer?	5

Sociale forhold i området

- mange beboere, som mangler beskæftigelse?	3
- mange beboere, som har sociale problemer ?	4
- problemer med kriminalitet og hærværk mv.?	4

Erhverv

- genevoldende erhverv?	1
- mangler erhverv, som kan bidrage positivt til områdets udvikling?	1

Organisatoriske forhold i området

- et svagt foreningsnetværk?	4
- svært at etablere samarbejdspartnere til områdefornyelsen?	1

Byfunktioner i området

- manglende nærhed til privat service?	3
- manglende nærhed til offentlig service?	3
- manglende muligheder for fritidsaktiviteter?	5

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

BILAG 4: OM UDVÆLGELSE AF OMRÅDER TIL OMRÅDEFORNYELSE 2010

Lov om Byfornyelse og udvikling af byer, som trådte i kraft 1. januar 2004, giver mulighed for, at kommunerne kan ansøge om midler til områdefornyelse. Områderne udpeges af den enkelte kommune, hvorefter den pågældende kommunalbestyrelse sender en ansøgning om reservation af midler til Indenrigs- og Socialministeriet. Staten afsætter hvert år 50 mio. kr. til områdefornyelser, og hver ansøgning kan højst tildeles 10 mio. kr. fra den ordinære ramme til områdefornyelse. Det statslige bidrag kan højst udgøre 1/3 af de samlede udgifter til hvert projekt.

Udover denne ordinære ramme åbner § 96-99 i Lov om Byfornyelse og udvikling af byer mulighed for øget statslig refusion til projekter, der har karakter af "særlige forsøg". Inden for denne udvidede ramme er der mulighed for at ansøge staten om op til 20 mio. kr. til et områdefornyelsesprojekt.

Områdefornyelser, der kan komme i betragtning til denne særlige forsøgsramme, kan både indeholde metodiske og konkrete projektforsøg. Dvs. at der fx er mulighed for øget støtte til forsøg med metoder til borgerinddragelse, men at man også kan udarbejde forsøgsprojekter i forbindelse med borgerinddragelsen i kvarterplanprocessen. Det forventes, at der er øgede muligheder for øget refusion til projekter indenfor temaet "sundhed og bevægelse" i forbindelse med 2010-ansøgningsrunden.

Ved Indenrigs- og Socialministeriets reservering af udgiftsrammen til områdefornyelse i større byer prioriteres nedslidte byområder, hvor der er et væsentligt behov for bygningsfornyelse (traditionelle byfornyelsesområder) højst.

Udvælgelsen

Med udgangspunkt i ovenstående har Teknik- og Miljøforvaltningen gennemført en screening af hele kommunen for at indkredse, hvilke kvarterer, der i særlig grad har behov for en helhedsorienteret byfornyelsesindsats. Forvaltningen har brugt fire objektive parametre:

- små boliger (under 60 m²)
- boliger med installationsmangler (manglende bad og/eller toilet og/eller fjernvarme)
- 16-66 årige uden for arbejdsstyrken
- beboere med anden etnisk baggrund end dansk fra ikke-vestlige lande

Screeningen (se bilag 1-4) peger på, at følgende fem områder - nævnt i vilkårlig rækkefølge - har behov for en fysisk og social indsats:

- Skt. Kjelds Kvarter Nord
- Skt. Kjelds Kvarter Syd
- Bogholder Allé kvarteret
- Vigerslev
- Bispebjerg

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Derudover er der medtaget et femte objektive parameter: andelen af privat udlejede boliger og andelsboliger. Dette parameter er medtaget, fordi midlerne til bygnings- og friarealforbedringer kun kan tildeles private udlejningsboliger og andelsboliger. Derfor er det væsentligt for estimering af tildeling af byfornyelsesmidler at medtage dette parameter, fordi det giver mulighed for at vurdere, hvor der er de bedste muligheder for at kombinere boligforbedring med forbedring af det sociale og fysiske kvartermiljø.

Områderne er afgrænset ud fra naturlige barrierer som jernbaner, større veje, grønne områder etc. så de fremstår som sammenhængende områder.

I udvælgelsen er der set bort fra områder, hvor der allerede er eller tidligere har været iværksat en lignende indsats. Det gælder kvarterløftområderne Femkanten, Kgs. Enghave, Holmbladsgadekvarteret, Nørrebro Park Kvarter og Nordvestkvarteret, områdefornyelserne i Øresundsvej-kvarteret, Mimergadekvarteret, Haraldsgadekvarteret og Sundholmsvej-kvarteret, partnerskabsprojekterne i Tingbjerg-Utterslevhuse og Urbanplanen, områdefornyelsesprojekterne Spydspidsen og Sjællandsgade samt områder, hvor der er iværksat anden helhedsorienteret byfornyelse efter byfornyelsesloven, Folehaven og Ydre Vesterbro. Desuden gælder det områderne Indre Vesterbro og Indre Nørrebro, der tidligere er blevet byfornyset.

I tabel 1 er de fem områder sammenlignet på baggrund af de fem indikatorer og tal gældende for hele København:

Tabel 1¹	Antal beboere	Små boliger I pct.	Boliger med installations- mangler² I pct.	Beboere udenfor arbejds- styrken³ I pct	Beboere med ikke- vestlig baggrund⁴ I pct.	Privat udlejede boliger og andelsboliger I pct.
Vigerslev	6.411	51,0	5,9	26,8	17,5	42,1
Bispebjerg	9.138	49,2	0,1	28,0	24,7	45,3
Skt. Kjelds Kvarter Nord	12.739	28,9	13,9	21,2	10,8	70,4
Skt. Kjelds Kvarter Syd	11.146	33,6	10,4	21,8	9,1	69,3 %
Bogholder Allé	7.072	48,7	7,6	19,6	9,3	61,3
København	518.574	31,4	12,3	23,9	14,5	57,6

¹ Tabellen er baseret på tal fra 1.1.2009, bortset fra andelen af beboere udenfor arbejdsstyrken, som er baseret på tal fra 1.1.2007.

² Installationsmangler betyder kondemnable forhold, dvs. manglende eget bad og/eller eget toilet og/eller fjernvarme

³ Beboere mellem 16-66 år

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Efter den objektive vurdering af de fem parametre nævnt ovenfor, har Teknik- og Miljøforvaltningen inddraget øvrige udviklingsmuligheder i dialog med kommunens øvrige forvaltninger. Her har forvaltningen bl.a. vurderet udviklingspotentialet i forhold til øvrige investeringer og udviklingsplaner, bl.a. trafikale forhold (herunder bl.a. jernbanenet, trafikikkerhed og parkeringsforhold), investeringer i cykelstier og grønne forbindelser, den sociale udvikling på fx skoler, skoledistrikter, udbuddet af privat og offentlig service, kvaliteten af og fremtidige investeringer i grønne områder, byrumskvalitet, muligheder for etablering af grønne gårde. Endelig er muligheden for at kunne skabe et positivt samspil med øvrige igangværende indsatser blevet vurderet som attraktivt, idet erfaringen viser, at det har betydning for indsatsen.

Bydelsplanerne er blevet udarbejdet i tæt samspil med borgerne i nogle områder af København, mens man i andre områder endnu knapt er gået i gang med dem. Det har givet anledning til overvejelser omkring timing af kommunale indsatser og procesmuligheder. Fx er der i Skt. Kjelds Kvarter mulighed for at bygge videre på en eksisterende bydelsplan, der rummer visioner fremkommet på baggrund af en omfattende borgerinddragelse, mens der i Bispebjerg først vil ligge en færdig bydelsplan i sommeren 2010, og dermed er der risiko for begrebsforvirring blandt de borgere, som skal deltage i den lokale udvikling. Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at de bedste vilkår for borgerinddragelsen skabes ved at skille de to processer - bydelsplan og kvarterplan - ad.

Slutteligt er Indenrigs- og Socialministeriets skema, "Vurderingsskema for Ældre byområder i større byer, hvor der er et væsentligt behov for bygningsfornyelse", blevet anvendt som retningslinje for vurdering af de fem områder. Skemaet kan anvendes ved ansøgning om reservation af midler til områdefornyelse og er en hjælp til ministeriet ved vurdering af ansøgninger, men det er også en hjælp til forvaltningen. Der indgår fem kategorier af parametre i skemaet:

1. Fysiske forhold: boligstandard, boligstruktur, behov for friarealforbedringer, byrumskvalitet, trafikproblemer, manglende beboer- og fritidsfaciliteter samt manglende eller nedslidte friarealer
2. Sociale forhold: manglende beskæftigelse, sociale problemer, kriminalitet og hærværk
3. Erhverv: manglende erhverv, som bidrager positivt til området
4. Organisatoriske forhold: svagt foreningsnetværk, manglende samarbejdspartnere til områdefornyelsen
5. Byfunktioner: manglende privat og offentlig service, manglende fritidsaktiviteter.

I den samlede vurdering har det været væsentligt at udvælge et område, som rummer en diversitet af udfordringer. Områdefornyelsesprojekter bliver mest succesfulde, når det pågældende område rummer både sociale og fysiske udfordringer, så den helhedsorienterede byfornyelse for alvor kan skabe det samspil, der giver gode resultater. Desuden har det haft betydning, at det bliver et område, der giver de bedste muligheder for at lave en særlig forsøgsindsats, som falder ind under dette års tema for den særlige forsøgsindsats⁵, "sundhed og bevægelse", idet det giver mulighed for udvikling af Københavns Kommunes arbejde med udvikling af metoder til borgerinddragelse og konkrete projekter i områdefornyelsen.

---

⁵ Som Indenrigs- og Socialministeriet har meldt ud for ansøgninger til 2010-runden.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Det Socioøkonomiske Københavnerkort, som blev inddraget i udvælgelsen af områder til områdefornyelse 2009-runden, er ikke blevet inddraget væsentligt i år. Dette skyldes, at Teknik- og Miljøforvaltningen er ved at videreudvikle Det Socioøkonomiske Københavnerkort som redskab i samarbejde med kommunens øvrige forvaltninger, og derfor er kortet, som det fremstår nu, ikke blevet opdateret. Det betyder, at der kan være sket en udvikling af de enkelte byområder, som ikke kan aflæses af kortet, og derfor har forvaltningen valgt alene at bruge de ovenfor beskrevne parametre til udvælgelse.

På baggrund af ovenstående parametre og udviklingsmuligheder er vurderingen af de udvalgte områder følgende:

Vigerslev Allé

Vigerslev Allé-området markerer sig inden for flere af de fire objektive parametre og kunne derfor være et oplagt valg. Der er dog det væsentlige element, at der stadig ikke er truffet en beslutning på statsligt niveau om, hvorvidt Ringstedbanen skal udvides. Hvis udvidelsen beslattes, vil det betyde en stor påvirkning af Vigerslev Allé-området, idet banelegemet kommer til at gennemskære kvarteret og således ændre området helt grundlæggende. Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer at indtil der er truffet en beslutning herom, vil det være u hensigtsmæssigt at starte områdefornyelse i området, fordi vilkårene kan ændre sig væsentligt undervejs. Man risikerer, at aktive borgere føler, at de har spildt deres tid på at involvere sig i en indsats, der kan vise sig ikke at være skræddersyet til netop dette kvarter. Teknik- og Miljøforvaltningen anbefaler derfor, at man venter med at lave områdefornyelse i Vigerslev Allé indtil spørgsmålet om banen er afklaret.

Bogholder Allé

Området omkring Bogholder Allé er det af de fem områder, der har det bedst, når alle objektive parametre tages i betragtning. Derfor vurderer Teknik- og Miljøforvaltningen, at det ikke står først i køen, og at man derfor bør vente med en områdefornyelse.

Bispebjerg

Bispebjerg er et område, som er præget af sociale problemer. Det slår derfor ud på de to sociale parametre: andelen af etniske beboere og andelen af beboere uden for arbejdsstyrken. Der er en hel del almene boliger af ældre dato i området, og flere af disse ejendomme trænger til vedligeholdelse udvendigt og indvendigt, ligesom kvarteret er underforsynet med familieboliger, hvilket påvirker beboersammensætningen. Området er præget af flere relativt trafikerede veje, og af grønne områder, som trænger til en opgradering.

Der er en boligsocial helhedsplan i Bispebjerg, som fokuserer på de sociale problemer, og der har tidligere været en beboerrådgiver, som har haft samme fokus. Teknik- og Miljøforvaltningen er ikke bekendt med omfanget af investeringsplaner for de almene boliger. De midler, som kommunen bruger på byggnings- og friarealforbedringer, og som prioriteres til områder med særlige indsatser, herunder områdefornyelse, kan kun anvendes til private udlejningsboliger og andelsboliger. Desuden er der kun 8 boliger i Bispebjerg, som har kondemnable forhold (manglende bad, toilet og/eller fjernvarme). Således er muligheden for byfornyelsesindsatsen i området meget lille.

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

2010, herunder bl.a. udarbejdelse af kvarterplanen. Teknik- og Miljøforvaltningen, som har 10 års erfaring med borgerinddragelse i forbindelse med kvarterløft og områdefornyelse, vurderer, at dette sammenfald af planlægningsprocesser vil give en række store udfordringer, fordi der er stor forskel på indholdet men lille forskel på processen for de to typer planer. Begge planer udarbejdes på baggrund af en borgerinddragelsesproces, hvor bydelsplanen er for alle i bydelen, mens kvarterplanen kun er for dem, der bor, arbejder eller har anden særlig tilknytning til kvarteret. Bydelsplanen er ikke finansieret, men skal realiseres gennem andre projekter, mens kvarterplanen i høj grad er finansieret af områdefornyelsens midler. Disse to forhold gør, at det kan blive meget vanskeligt at kommunikere overfor borgerne, præcist hvilken plan, de bidrager til, og hvorfor noget vil kunne lade sig gøre i nær fremtid, mens andet må vente på ekstern finansiering. Man risikerer stor forvirring og i værste fald massiv skuffelse, hvilket kan undgås ved at vente med en områdefornyelse til bydelsplanen er færdig og vedtaget politisk. Derefter vil områdefornyelsen kunne bidrage positivt til at realisere nogle af tankerne i bydelsplanen.

Teknik- og Miljøforvaltningen foreslår, at der i efteråret 2009 tages fat på at undersøge de almene boligafdelingers planer for fysiske egeninvesteringer i renovering og fremtidssikring af boligerne, således at vi kan hjælpe området på vej og være på forkant med en eventuel, kommende områdefornyelse. Det fysiske løft, der er behov for i området kan ikke finansieres af kommunale midler til bygnings- og friarealforbedringer, og derfor skal boligafdelingerne være indstillet på at finansiere en stor del selv.

Skt. Kjelds Kvarter

Store dele af Skt. Kjelds Kvarter fremstår som nedslidt med behov for opretning af veje, små pladser og renovering af facader, generel begrønning m.m. Der er mange bymæssige kvaliteter som "forsvinder" i indtrykket af kaotiske parkeringsforhold og meget uensartet vedligeholdelsesstandard. Kvarterets image og beboernes selvforståelse kan også siges at være "nedslidt". Ifølge lokale kommunale aktører er det et område, der bliver glemt, fordi der er en generel opfattelse af, at Østerbro er privilegeret og ikke har problemer, der er lige så store som i andre dele af byen. De peger dog på, at der er en verden til forskel mellem Ydre og Indre Østerbro.

Med sin beliggenhed mellem Nørrebro og Østerbro kan der være en tendens til at beboerne i kvarteret føler sig i yderkanten af begge bydele, uden nogen tilknytning til området. Skoledistriktet går også på tværs af Nørrebro og Østerbro, hvilket betyder, at Skt. Kjelds Kvarters skoler har mange børn, som ikke bor i selv kvarteret. Børne- og Ungdomsforvaltningen vurderer, at skolemiljøet på de nærliggende folkeskoler er sårbart og labilt, og derfor indebærer potentiel mulighed for en uheldig udvikling, som afspejles af områdets øvrige udvikling.

Områdefornyelsen vil være centralt for at kunne imødekomme kvarterets fysiske investeringsbehov og bidrage til en positiv udvikling af beboernes engagement i deres kvarter, hvilket også er starten på et socialt løft af området.

Ved siden af områdefornyelsen er der andre investeringsmuligheder, som omfattes af de rammer, der gælder for arbejdet i Teknik- og Miljøforvaltningen, fx etablering af grønne gårde. Kvarteret omkring Skt. Kjelds Plads har stadig en række gårdanlæg, som kunne omfattes af denne indsats som led i et samlet løft. Derudover er der ca. 1700 boliger i kvarteret som falder ind under bevaringsbestemmelserne

SKT. KJELDS KVARTER NORD - ET KVARTER I BEVÆGELSE

Kvarteret rummer også almene boliger ved Hans Knudsens Plads, langs Vognmandsmarken og i området, hvor Østerbrogade og Jagtvej krydser hinanden. I nogle af disse områder er der store boligsociale udfordringer. Vognmandsmarken har påbegyndt udarbejdelsen af en boligsocial helhedsplan uden at nå til enighed om en endelig ansøgning til Landsbyggefonden, hvorimod Kollektivhuset ved Hans Knudsens Plads har søgt om et foreløbigt tilsagn om en boligsocial helhedsplan fra Landsbyggefonden. Områdefornyelsen vil kunne bidrage til fortsat at skabe synergi mellem indsatsen i de almene boligafdelinger og det øvrige kvarters udvikling både fysisk, kulturelt og socialt.

Skt. Kjelds Kvarter ligger fysisk i tæt forbindelse med en række store udviklingsprojekter, som, med den rette indsats, kan bidrage til at gøre området mere attraktivt og brande det positivt. Svanemøllestranden, Nordhavnsprojektet, udvikling af Fælledparken, bebyggelse af Beauvaisgrunden, medborgerhus på Hans Knudsens Plads og adskillige andre projekter. Hvis kvarteret tænkes aktivt ind i sammenhæng med disse projekter, kan de bidrage til et kvalitetsløft af kvarteret, men dette kræver en særlig indsats. Uden denne indsats er det sandsynligt, at kvarteret kommer til at ligge som en udforsket plet på kortet, hvor brugerne af de nye områder aldrig kommer, hvilket vil bidrage til kvarterets stagnation.

Skt. Kjelds Kvarter grænser op til områdefornyelserne i Haraldsgadekvarteret Nord og Syd, som er halvvejs igennem projektperioden. Erfaringerne viser, at dette er det bedste tidspunkt at opstarte en ny områdefornyelse, hvis der skal være mulighed for at opnå synergieffekter i forhold til borgerinddragelsesprocesser imellem to områdefornyelser. Det har vist sig med projekter på Ydre Nørrebro, at borgerne såvel som projekterne har stor gavn af hinanden, hvis de opstartes med netop denne forskydning, og derfor er det et parameter i overvejelsen omkring udvælgelse af netop dette kvarter. Den positive effekt opnås både i forbindelse med borgerinddragelse, metodeudvikling, idéskabelse, projektudvikling og erfaringsudveksling.

Temaet "sundhed og bevægelse" vil være fornuftigt både i forhold til Bispebjerg og Skt. Kjelds Kvarter, men Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer, at det især vil være oplagt at arbejde videre med på Ydre Østerbro. Områdets fysiske placering samt samspil med de ovennævnte projekter gør, at det naturligt passer til dette tema, og dels peger bydelsplanen for Østerbro på en række initiativer på området, som områdefornyelsen ville kunne realisere:

Der er allerede arbejde i Skt. Kjelds Kvarter Nord og Syd som man kan bygge videre på under dette tema. Det har været overvejet, at skabe en idrætsprofilskole på Østerbro (jf. Bellahøj Skole), og indtil videre er der etableret en fodboldprofil på Kildevældsskolen. Desuden får Fælledparken over de kommende år en ny bevægelsesrute, som kan kobles videre ind i kvarteret fra Fælledparken. Dermed vil det være oplagt at trække disse initiativer helt ind i kvarteret og at tilføje kvarteret nye projekter, som gør det mere attraktivt og kan være med til at give kvarteret en identitet og et *brand* samt åbne kvarteret op for udefrakommende.

Teknik- og Miljøforvaltningen ser et stort potentiale i at opstarte to områdefornyelser - Skt. Kjelds Kvarter Nord og Skt. Kjelds Kvarter Syd - i 2010, hvorfor der peges på disse områder til denne ansøgningsrunde. Det forventes, at der næste år vil være endnu en ansøgningsrunde, og at man her vil søge om områdefornyelse til enten Bispebjerg eller Vigerslev Allé.

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Postbox 447
1505 København V
Telefon 3366 3500
E-mail: bydesign@tmf.kk.dk
www.kk.dk